R E P O R T R E S U M E S

ED 010 328 48

READINGS IN SANGO, PHASE 1--PREPARATION OF THE SANGO TEXTS, PART 3.

BY- SAMARIN, WILLIAM J.
HARTFORD SEMINARY FOUNDATION, CONN.

REPORT NUMBER BR-5-1299-C
CONTRACT OEC-5-14-063
EDRS PRICE MF-$0.18 HC-$4.20 105P.

DESCRIPTORS- *SANGO, TAPE RECORDINGS, *LANGUAGES, READING INSTRUCTION, *READING MATERIALS, *LANGUAGE GUIDES, CENTRAL AFRICAN REPUBLIC, HARTFORD, CONNECTICUT

THIS THIRD TEXT OF READINGS IN THE SANGO LANGUAGE OF THE CENTRAL AFRICAN REPUBLIC WERE PREPARED FOR THE USE OF PEACE CORPS VOLUNTEERS. THE TEXTS WERE PREPARED FROM TAPE RECORDINGS PLANNED FOR USE WITH THE ORIGINAL SET OF RECORDINGS, AND PUBLISHED IN A THREE-VOLUME SERIES. LINGUISTICALLY, THE READINGS REPRESENT THE WIDEST RANGE OF SPEAKERS IN AGE, SEX, SOPHISTICATION AND LANGUAGE BACKGROUND WHILE ALSO INCLUDING INTERESTING CULTURAL CONTENT. (SEE ALSO ED 010 326 AND ED 010 327.) (JK)

A. íta, mɔ má, mbéní kɔa tí mɔ akɛ ? / kɔa tí mɔ atɛ yẹ /

B. tí mbi ? / kɔa tí mbi akɛ *quoi ? / mbi lóndó na da, mbi goe na galá, mbi vɔ kóbe / mbi gá na níꞱ mbi tó, na *midi mbi na kóli tí mbi atɛ / awe / mbi dú mérɛngé ókɔ / mérɛngé ní [...]

A. *mais mbéní lá mɔ goe na *marché ? /

B. ẹ ẹ / mbi vɔ yąma, susu kóé / mbi zía na gbé ní / mangbéré kóé na fúku tí gɔzɔ / mbi kɛ tɛ tí mbi gɔzɔ apɛ / mbi gá na da mbi tó ní, mbi mú na kóli tí mbi, kóli tí mbi í óse atɛ / mbi na lo dutí, á-*causer ngbii alángó / [...]

A. só nzoní / sǀ nzoní ma / mais téné ókɔ / tongana mɔ vɔ yąma ní awe, mɔ gá na ní na sí mɔ tó, mais fǀ na mbi lége tí tóngó ní /

B. tí tó na ní /

A. mm /

B. (...) mbi mú, mbi fáa bágara ní,/ *allez mbi mú ní, mbi goe na

wá, [u] •ou mbi yí apɛ mbi fáa [zɔhyɔ̃] •oignon da /^ mbi zía da, mbi [griyɛ] •griller / mbi griller ní awe, mbi lungúla ní, na ta, allez, mbi mú maʃuta mbi túku da / mbi túku oignon da kózo ní, mbi mú oignon mbi túku awe / mbi mú [tɔmatɔ] •tomate mbi túku da, mbi mú ngú mbi túku / allez, mbi zía na wá, akpɔrɔ ngbii ngbii / angbá kété, allez mbi lungúla / mbi zía yíngɔ́ da / mbi lungúla ní mbi zía na [tabl] •table, na kóli tí mbi atɛ /

A. mbéní lá mɔ fáa yáká ? /

B. mbi hínga tí mbi tí fáa yáká apɛ / akɛ ázó tí giriri, mbi hínga fáa yáká apɛ / ámamá laá ahínga tí fáa yáká / mbi laá, mbi hínga tí mbi apɛ / mbi sukúla bóngɔ́ tí kóli tí mbi, mbi [baleye] •balayer da / mbi [rɛpasɛ] •repasser ní kóé / mbi [sɔyɛ] •essuyer téré tí [mɛbl] •á-•meuble kóé / mbi dutí tí mbi, mbu kú kóli tí mbi /

A. só mérɛngé tí mɔ /

~~B. mérɛngé tí mbi~~

B. mérɛngé tí mbi laá / [...] mérɛngé tí mbi asára ngú ókɔ / [...]

A. mɔ fa na mbi mbéní téné ma / [...]

B. mais mérɛngé tí mbi laá agá awe / ázo tí Leo laá /

A. tí yę /

B. tí Leo

A. Leo /

B. ę ę /

A. aa, tí Leopoldville Congo / [...] só mérɛngé tí mɔ /

B. ę ę / mérɛngé tí kóli tí mbi / sí íta tí lo adú na lo / adú mbi goe Bozango / [...]

A. ahínga tí lo yángá tí Sango /

B. [...] ahínga tí lo Sango apɛ / adú lo na Leo / lo hínga tí lo Sango apɛ / agá tí báa íta tí lo / bon mɔ yí yę /

A. bon, kusára tí mɔ, mɔ fáa na mbi awe / ákusára (...) tí kóli tí mɔ akɛ tíę /

B. kusára tí kólí tí mbi / kóli tí mbi asára na •éir France / •operateur / A[ɛrifrãs] (....)

A. operatɛur /

B. ɛɛ /

A. só nzoní ' lo sára °l'école na ndo wa /

B. asára l'école [lɛkɔl] na Brazzaville ge /

A. mérengé ní akɛ séngé, wala mbéní lá lo sára °malade tí lo ngá /

B. mérengé tí mbi / mbéní ʃá lo sára kobéla / mbéní lá lo dutí tí lo apɛ / Nzapa laá akɛ toka lo apɛ / [...] lo kɛ sára kobéla míngi /

A. mm /

B. ní laá sí lo yí tí tambéla apɛ /

A, mm /

B. lá kóé kobéla /

A. kobéla / kobéla tí yɛ /

B. kate tí lo akɔ sɔ́ kóé / tɛ́rɛ́ tí lo kóé akɛ sɔ́ na lo /

A. sí mú na lo yoró apɛ /

[pikir]

B. amú na lo *piqûre apɛ /

A. na ndo wa /

[lopital] [amerikan]

B. na *l'hôpital / l'hôpital tí *Americain akɛ ká / ála sára gí

ní fadé fadesó / [...]

A. mbi hɨnga *place ni pɛpɛ /

[tudrɑ]

B. na lége só * tout dɛoit / na lége só tout droit / na place tí

Americain akɛ dutí da /

A. mais mɔ goe na lo na l'hôpital lége ókɛ́ /

[kɔntɛ]

B. o, mbi kɛ *compter ní nzɛ kóé [...] /

A. mm /

[trwa]

B. *trois fois na nzɛ ókɔ /

A. na tongana mɔ goe ká, aɛkɛ nɔbangatí ~~a~~ tí mú na ála nginza /

B. (...) ála kɛ mú nginza apɛ / mɔ goe na lo, mɔ fa na ála, atɛnɛ

[dɛktɑr]

mérengé tí mbi akɛ tongasó akɛ tongasó / *docteur agá tí bá kate tí lo sí /

A. taá docteur agá /

B. ɛɛ /

A. mbunzú wala zo vɔkɔ́ /

B. mbunzú / gí mbunzú / abá tí báa kate tí lo só / sí akɛ na kobéla atɛnɛ akɛ tongaso / na gá na Americain ní, lá kóé mɔ goe ála mú na mɔ yoró wala piqûre /

A. na lá ní só mɔ dú lo, mɔ lángó ká na l'hôpital /

B. mbi dú lo na [ʒɛneral] Géneral / mbi lángó [Katrɛ ʒur] quatre jours na Géneral /

A. mɔ sára lángó osió /

B. lángó osió na Génaral /

A. General só akɛ é ére tí l'hôpital /

B. akɛ l'hôpital tí Brazziville laá tí finí /

A. tí finí /

B. ála sára ní finí atɛnɛ étage /

A. étage ɔkɛ /

B. [sakt] [d+]
*cinq, mbéní *deux /

A. mais lá ní só mɔ́ de mérɛngé, mɔ sára tí mɔ l'école ngá /

B. mbi sára l'école bien /

A. na ndo wa /

B. [...] mbi hínga mbétí míngi / mbi sára l'école cɔnq *[tɛrɛzi] [sãn tɛrɛz]

A. cinq /

B. cinq tɛrze /

A. cinq tɛɛzi, mais mɔ sára ngú ɔkɛ /

B. mbi sára a mbi hínga apɛ / mbi girisa awe / *depuis [...] [dɛpwi]

A. (...) fadesó mɔ hínga tí sára na magɔkɔ /

B. mbí hínga tí sára mbétí kɔ́é /

A. tí díkɔ / yángá tí *français /

B. tí díkɔ kɔ́é / mbi hínga tí díkɔ apɛ / [...] mbi hínga tí sárá éré

tí mbi / mbi hínga tí sára tí kóli tí mbi / mbi hínga tí sára tí mamá tí mbi /

mbi kɛ toka na ála mbétí / mbi kɛ tɛnɔ na ála kóli tí mbi asára mbi sioní

apɛ / kóli tí mbi ní afɔnɔ apɛ / kóli tí mbi ní adutí na da / ámbéní kóli tí mbi

sioní, ála kɛ zía wále tí ála na da / ála goe tí fɔnɔ / ála kɛ áwále tí ála

awe / agoe tí dutí na mbáge tí ndeko / na kóli tí mbi akɛ tongasó apɛ / akɛ

dutí na da / mbi na lo ngbii / tongana nzala tí [duvɛ̃] lo goe avɔ, agá

na na da / adutí ayé ngbii / lángó asáta lo / dutí tí lo / ámbéní ákóli akɛ

síoni / ándeko laá akɛ hánda ála /

só nzoní /

. awe apɛ / mɔ yí encore yé /

A. mɔ fa na mbi kété encore mɔ zía na ndó yí / l'ecole só mɔ sára /

mɔ sára ngú ókɛ / akɛ tongana ngú otá /

B. ngú ósɛ /

A. ngú ósɛ /

B. ęę /

A. sí mɔ zía l'école/ mɔ kę / mɔ kę̌ngó /

B. mbi kę kę̌ngó / mbi kę *lé mère apíka mbi laá / mbi kę / apíka
(.....)
*caoutchou
mbi na ~~kaochu~~ /

A. na yę, na kaochu /

B. ę ę (...) apíka ngangó mɔ sára ngiá na íta tí mɔ, apíka mɔ /

A. ngbagatí yę / mɔ sára tí mɔ mbáná /

β. só mɔ sáta téné sioní na íta tí mɔ / ála kɛ fa l'école mɔ sára
[pari]
ngiá apɛ / ála píka mɔ / á-mère ní kóé ála goe na Paris awe / na mère Le se
na mère Sozak ála goe /

B. *bon, yí ní só, mbi má na yángá tí mɔ, sɔ́ ɛ́ ʌ́kɛ *faut [fɔ] / na giriri

tongana mbi díkɔ́ na yá tí Trompette só, a bɛ́ tí mbi asára téné tí tɛnɛ

fade mbi sára téné só na mɔ / *mais mbi wara lége títɛnɛ mbi sára téné

na mɔ pɛpɛ / *jusqu'à, jusqu'à sí mɔ yí tí tɛnɛ mɔ linda na yá ní, na mbi

tɛnɛ, bon fadé mbi kɛ sára téné na mɔ / ní, tongana aɛkɛ téné, Jésus vení /

lo vení, só ní ɛ́ ʌ́kɛ na *place tí lo / bon, mais na yángá tí Yakoma, atɛnɛ

mbéní atɛnɛ, ní laá / só atɛnɛ, ɛ́ ʌ́kɛ yí ní só / [...] wala ní só akɛ / mais

tongana Sango, atɛnɛ, lo tɛnɛ, tongana ayí tí tɛnɛ atɛnɛ, *Monsieur Cleaver

atɛnɛ, mais Yakoma atɛnɛ ʂ lo ya / ʂlo ya / mais ʂ só *orthographe tí lo ʌ́ ɑɛkɛ [ɔrtɔgrafɛ]

pɛpɛ / *parce que tongana ɑkɛ ʌ́ asára na *Francais, tongana agá in [ʂ] [pɪskɛ]

A. a, atɛnɛ ʂ / ɑkɛ ʂ

B. voilà /

A. ʂ [...]

B. voilà, (...) *alors Monsieur Cleaver ya, monsieur Cleaver ya / ~~ála~~ ʌ́ ke

zía ị só da atɛnɛ monsieur Cleaver laá, ị lo ya / bon /

A. mbi de mbi má ndá tí faut tí mbi pɛpɛ /

[parɛzãplə]
B. ęę *par example mɔ tɛnɛ

A. mbi tɛnɛ tí mbi mbi tɛnɛ, *Pasteur Cleaver atɛnɛ, fadé ní goe lá só / ~~fadé ní goe lá só~~ /

fadé níqoe lásó/a voilà,
B. voilà acke faut ní só ní só /

A. mais fadé mbi tɛnɛ, (...) tɛnɛ só mbi yí tí zía na *place tí ní, akɛ yę /

sí S so lá kóé
B. voilà tongana gí mɔ ókɔ mbi kɛ má ɸángo na yángá tí mɔ / só atɛnɛ bé tí mbi atɛnɛ, wala mɔ tara tí má na tí tɛnɛ nzoní mais, só agá fadé mɔ kɛ tɛnɛ, monsieur Cleaver atɛnɛ, fadé lo goe na Bosɸangoa /

A. mais lo só, tongana mbi má lo só, mbi tɛnɛ só akɛ mbéní zo nde /

B. *non non non/

A. mais tongana lo vení agá ní /

b. non / ní akɛ na yá tí Sangɔ̀ apɛ /

A. mais mbi má só na yángá tí Sango ní / mais mbi má na ndo wa /

Sango só mbi tara tí tɛnɛ, só mbi má gí na yángá tí ẓo vɔkɔ́ apɛ /

B. ní laá sí mbi tɛnɛ, ẓẓ wala mɔ má na yángá tí yakoma wala yẓ,

mais
~~xpxx*moi~~ mbi tɛnɛ, par example mbi ɛkɛ na yángá tí yakoma sí tongana mbi

kɛ tɛnɛ tí mbi / tongana akɛ na yángá tí Yakoma sí tongana mbi tɛnɛ í só

c'est
~~*cot~~
na yá ní só / mbi tɛnɛ Monsieur Cleaver ya / tita à dire tongana áni tɛnɛ

só / á-*famille tí mbi só, mbi tɛnɛ Monsieur Cleaver yá /

A. mais só, Monsieur Cleaver ya, só atɛnɛ monsieur Cleaver atɛnɛ /

B. mais tí li ní só akɛ *compagne [kõpanyi] /

A. mais ị fadé atɛnɛ yẓ / tɛnɛtí tongana mbi, tí ní ní só, mbi yí tí

má na yá ní agá taá mbéní *pronom tí *discours indirect, só atɛnɛ, *Jésus

atɛnɛ fadé ní kírí, tongana azía lo da(.)agá mbéní zo nde /

*comme
B. [...] ní, tongana "l" "i", mais yí akɛ tongana in [ẓ], mais mbi

tɛnɛ *orthographe apɛ, yángá tí Yakoma atɛnɛ ị ní / akɛ in ní, mais voilà /(...)

A. *oui ní só, mais mbi /

B. só akɛ Yakoma laá / só taá Yakoma /

B. A. Amɔ báa ázo tí Obangui Chari, amá lí a-*changer agá ní /

[vrɛmã]

B. wala agá siɛní, mais akɛ *vraisment ní /

Ya

A. mais mbi tara tí tɛnɛ Yakoma apɛ, mbi tara tí tɛnɛ Sango /

B. wala, mais

tonqasó

A. lí agá ní awe /

[pɛrsɔnɛl]

B. ęę ní lo ya / alors tongana yá tí pronom *personnel, atɛnɛ mbi,

mɔ, lo, e, ị, ála /

[dozɪyɛm] [plurɪyɛl]

A. tongasó *dexième *pluriel akɛ ị /

B. tongana asára tɛ̃nɛ̃ atɛnɛ [nji]

[iqrɛk]

A. ní *avec "y"

B. [nji] "N" "j" / "N" "j" "i"

A. a oui oui [...] *ou bien "n" "y" "i", [nji] tongana [njita] /[ŋjita]

B. [njita] voilà /

a. á-*Catholique mbi báa mbéní akɛ ~~[njita]~~, [njita] / sí atɛnɛ kété

*frère / só ttɛnɛ [nji] / [nji] [nji]

B. [njita]sí atɛnɛ frère / só akɛ Yakoma laá /

A. /a ɛ /

B. na Sango atɛnɛ íta / íta tí mɔ /

A. íta

B. íta ɛ / mais Yakoma atɛnɛ tí lo, atɛnɛ [njita] mɔ /

A. [njita] ma / bon, tongasó [njiɔ] akɛ deuxième pluriel / na tongana tí indirect, akɛ [lni] /

B. voilà /

A. [lni] /

B. [nji] Monsieur Cleager /a/ í lo /ta/ /~~ala~~ í, í só na térɛ tí lo

só / í lo laá /

A. [...] só akírí a /

B. voilà só lo, ę /

A. mm, oui mais *même fadé só mbi má na Bangui míngi / tongana zo ayí tí de éré tí yí ní na ála sí tí taá éré, ála tɛnɛ ní / mú ní / gá na ní / mú ní /

B. gá na ní / mú ní gá na ní /

A. mú ní / mú ní / mbi má ní awe /

B. a oui / ę ę / mú ní só atɛnɛ /

[...]

A. só atɛnɛ *le

B. oui wala *le, wala atɛnɛ mú ní / mú mí / só atɛnɛ yí ní só mɔ mí

[bɛzɔ̄]
*besoin ní só mɔ mú ní /

A. atɛnɛ *le / ą ą /

[...]

B. só akɛ [kurã] •courant /

A. tɛnɛtí giriri, á-pronom [prɔ̃ ɛ̃pɛrsɔnɛl] impersonnel akɛ pɛpɛ / na Sango [...]

gí lo na ála / tongasó [...] amú lo / mais só lo ayí tí gá éré tí zo /

mais tongana mɔ ayí tí de éré tí yí [...] mbéní má giriri gí mú / mú gá na

ní / (...)

B. ɛ ɛ / mú ní, comme mbi tɛnɛ mɔ, ázo kóé só akɛ sára tɛnɛ só, faut

akɛ míngi na yá ní / ngá ála kɛ [apikɛ] •appliquer téré tí ála / [dɛvã] •devant tongan

ála sí na [vil] •ville awe jusqu'à, ála kɛ hínga tí tɛnɛ bien / par exam le

zo só akɛ sára téné fadí[radyɔ] só na •fadio, lo kɛ tɛnɛ bien /

A. mbi goe na ká, kékéréke só na fadé ála kaáta [emiš̃] •émission tí ála mbi

kɛ sára na [rɨbõ] ruba /

A. a voilà

A. a tí mú na mbi séngé, fadé abóngbi •l'heure bale óse /

B. ą ą voilą̀ /

A. tí Dako na tí mbéní zo ndé ndé ndé ndé / na tí émissïon na tí

[Küzi] [kʊltur] [gramɛr]
•cuisine, na •culture kóé / tongaṡ́ṡ́ só fadé mbi sára •grammaire tí téné ní /

~. voilà tí téné ní /

A. sǒ
^
akɛ nzoní mɔ tɛnɛ akɛ nzoní / Sango tí radio akɛ nzoní /

B. a oui akɛ nzoní / ngbangatí zo akɛ sára téné só, mbi kɛ báa

[ɛksplɩsɔ̃sɔ̃]
•comment lo tɛnɛ, só akɛ explication só lo kɛ tɛnɛ ní, vraisment akɛ tongana

[afrikɛ]
•Africaine /

A. ą ą oui /

B. lo kɛ tɛnɛ na ámbéní explication só, mɔ kɛ ná só akɛ •Centreafricaine

e r
amzɛrɛ / akɛ bi+n / mais ála ngá tongana áni só áni sá+á téné só, ála kɛ

[plezir] [ʒɛn•] [Kamar]
má ~~na téré~~, na •plaisir ní gí / par example, á-•gen só, na á-•camarade tí

ó to ʒekɛ [atãsõ]
áni sí, áni kɛ sára téné só ~~ála~~ sára •attention tí má ní, sí ála língbi tí

[rɛši]
tɛnɛ, ála •reçu na yánga tí ála sí ála tɛnɛ bien /

A. ayí tí goe na pɛkó ní /

B. ęę ála yí tí goe na pɛkó ní /

A. mais ámbéní Sango, anzɛɛ̈ɛ na. ä̤zɛrɛ p̤̈ɛ / wala Sango kóé anzɛrɛ bon, mbi kírí mbi tɛnɛ mbi húnda *question mbi tɛnɛ /

B. ę ę /

A. Sango tí zo wa sí ą̈nzɛrɛ pɛpɛ /

B. non, comme Sango ní akɛ, só akɛ pendere yángá / mais /

A. non ade / kú kété / tongana zo alóndó na ndo wa / bon zo alóndó na yá tí ngonda ká apɛ, na mbéní kótóró, ká na ngonda [Kultivateur] , akɛ *cultivateur / lo gá na Sango só na Bangí só /

B. ęę /

A. na lo kɛ sára lo yí tí tara Sango / azo ahé lo wala / Sango tí lo alíngbi /

B. ę ę / tongana lo lóndó na Bang̈ssou /

[...]

A. a só agá ndurú an Yakoma awe / tongana Nola / wala Beverati / wala Mundu / wala Bria / yongóró míngi / tongana zo alóndo ká agá /

B. ę ę / agá na Bangui ndo só ma /

A. na lo gá na Bangui giriri pɛpɛ / gángó ní só lo gá lá só / lo kɛ sára téné na yánga ti Sango / fadé ázo ahínga lo atɛnɛ, lo kɛ zo tí ngonda / question tí mbi laá /

B. ą ą / non / na lége tí tɛnɛ tí lo, alíngbi ti tɛnɛ lo kɛ zo tí ngonda pɛpɛ / tɛnɛtí alíngbi tí tɛnɛ pɛpɛ /

A. zo kóé alíngbi /

B. alíngbi / comme tongana akɛ Yakoma sí tongana lo gá na ndo só / fadé lo kɛ commencer tí *étonner [etɔne] / ála kɛ tɛnɛ téné ní tongasó / a oui lo má tongasó, bon / mais *il faut lo tɛnɛ tongasó / na tongana mbéní Yakoma só, ~~adé~~ losí na ndo só lo wara ámérengé tí mbi só, il faut que akɛ

mú ngiá na bɛ́ tí lo / na lo ngá lo kɛ tɛnɛ, atɛnɛ ą ą andaá téné ní akɛ

tongasó / na akɛ tongana mbéní ^Yakoma laá / wala ^asɛkɛ Sango láá /

A. andaá áYakoma, na áM'Bandi na áSango, tí téré tí ngú ká, ála tara tí hínga /

B. ála sí akɛ hínga téré tí ála / tongana Yakoma asára téné Sango ahínga / atɛnɛ só akɛ ^akoma laá /

^. oui mais mbi rɛnɛ, ála vení, tongana ála gá na Bangui ála tara tí hínga Sango tí Bangui /

B. oui, ngbangatí sára téné na átanga tí ázo só /

A. tɛnɛtí tongana ála hínga tongana ála sára téné gí na yánga tí kótóró tí ála, fadé zo ahínga pɛpɛ /

B. ahínga pɸɛpɛ / gí ála / mais átanga ní ázo só ála goe góéngó na pɛkó tí só akɛ na [...] /

A. mais na ámérengé tí mɔ kóé mɔ sára téné na yángá yę / na Sango

tí.... na Yakoma wala na Sango tí Bangui /

B. áni sára téné na Sango tí Bangui /

A. ɛ ɛ /

B. mais áni sára tongana mbéní lá, mbi kɛ sára tɛnɛ na wále tí mbi,

na Yangá tí kótóró, na tongasó tongana mbi fá téné só fadé só, fadé akɛ

mú ngiá na bé tí lo míngi / fadé lo kɛ hé míngi, tongasó akɛ da bé tí

yá
lo na Yangá tí áni, na explication akɛ na yá ní míngi só fadé lo kɛ hé

ngiá míngi / mais fadé mbi kɛ sára téné na Sangô /

A. même na lo /

B. na lo / [...] mais explication ní mbi kɛ tɛnɛ lá kóé / tongana

explication akɛ tongasó áni goe na yá ní / na ngá tongana lo goe na kótóró

awe, bon ála commencer títɛnɛ tí tɛnɛ Sango / tongasó lo a.... mbi tonga

mbi goe na kótóró / bon mbi commencer tí tɛnɛ taá Yakoma vení / na babá

tí mbi só / ála kɛ na ngiá míngi tí má tɛnɛtí mbi yí pɛpɛ tí tɛnɛ kɛ

fad

fadesó mbi *[šäžɛ] changer awe _ non tongasó akɛ *[surpriz] surprise na ála tí tɛnɛ Kɛ mbi gá mais, mbi gá gí na yángá tí kótóró tí álà/

A. mais ámérɛngé ní apɛ, ála tara tí zía Sango tí Bangui na yángá tí kótóró tí ála /

B. oui, mais na ábabá tí ála atɛnɛ á1a changer awe / ála tɛnɛ ála goe ká mais, tí na *service ká mais, ála gá só / ála mú yángá tí á álangba /

( )
ɬ...ɬ tongana taá Yakoma vení atɛnɛ, e lo mú yángá tí alangba /

A. na langba /

B. langba / só atɛnɛ *[ɛsklav] esclave /

A. ąą langba /

B. mais langba akɛ mbéní marà tí ámbɔ́éní zo / mai1ss *quand même ngbá na langba / yángá langba /

A. yángá langba /

B. e voilà só atɛnɛ, lo gá lo mú mbéní yángá só akɛ na nd̠o só apɛ /

A. ngbangatí giriri ˣakoma ayí álangba pɛpɛ / aó akɛ mbéní marά tí,

kété marά tí Banda apɛ /

B. ę ę á

B. ę ę álangba / áYakoma akɛ ~ áorkeiye , só atɛnɛ^d zo tí yú ~ bąbą /

A. ąą áYakoma akɛ tongasó /

B ó [depu]
B. ála kɛ tongasó / sí akɛ *depuis só ála yí tí sára yí, ála kɛ

na orkeiye tí sára na yę /

[rɔyam]
A. tɛnɛtí giriri, akɛ só ála kɛ kótá marά, kótá *royaume /

[žust ɛ]
B. tongasó tongana mɔ sára yí só akɛ *juste pɛpɛ, wala tɛnɛ, wala

mbéní yí, mɔ yú bɔngó akɛ pender^e pɛpɛ / atɛnɛ e báa bɔngó ~~tí lo~~ ^e, yúngó

bɔngó tí á llangba ní /

A. mɔ yí tí gá na mbi mbéní tɛ́nɛ́ /

B. ɛɛ /

A. tɛ́nɛ́ yɛ /

B. tɛ́nɛ́ tí áwále /

A. tɛ́nɛ́ tí áwále / *bon áwále tí Bangui / aɛkɛ nzoní wala aɛkɛ sioní /

B. *non, wále tí Bangui tongana mɔ dutí na lo, tongana mɔ ɛkɛ na kɔa pɛpɛ, wále alíngbi zía mɔ / atɛ́nɛ́ fadé ní ngbá na mɔ, fadé bongó afáa na tɛ́rɛ́ tí ní kóé / ka só, tongana mɔ ɛkɛ na kɔa kóé, *oui wále alíngbi tí a, tɛ́nɛ ák kóli tí ní aɛkɛ na kɔa pɛpɛ, alíngbi títɛnɛ azía lo / abata kóli tí lo kété kété, kété kéé mangbété asára, *a droit [drwɛ] tí tɛnɛ awara na pátá óse, avɔ bongó na tɛ́rɛ́ tí wále tí kóli tí lo / *plus tard [plɪs tard] fadé lo wára mbéní kɔa ánde / fadé alíngbi tí tɛnɛ a-*aider mɔ na *place ní / [...] wále tí Bangui aɛkɛ tongasó apɛ / ~~tí téné só awe / mɔ yí~~

A. [...] tí tɛ́nɛ́ só awe / mɔ yí tí zía mbéní na ndó ní apɛ /

B. non, gí só alíngbi /

A. mais tɛ́nɛ́ tí ámɛ́rɛngɛ́ /

B. tɛ́nɛ́ tí ámɛ́rɛngɛ́ /

A. ámɛ́rɛngɛ́ tí Bangui aɛkɛ tongana yɛ̨ /

B. ɔ ámɛ́rɛngɛ́ tí Bangui / tongana mɔ dú mɛ́rɛngɛ́ na Bangui, bon fadesó

mɔ ɛkɛ na kɔ^{a} apɛ, fadé mɛ́rɛngɛ́ ní ɔsára tongana yɛ̨ ✗^{só,} fadé awara lége /

lége aɛkɛ apɛ, bon mamá ní akírí azía mɔ na ámɛ́rɛngɛ́ ní kóé ahɛ̨ / só aɛkɛ

nzoní / só aɛkɛ sioní laá apɛ / mɔ kóli ní mɔ ɛkɛ *soufrir [sufrə] / *eh bien wále

ní akírí a-*penser mɔ na ámɛ́rɛngɛ́ ní kóé apɛ / só tɛ́nɛ́ ní só mbi sí mbi tɛ̃nɛ̃

na yá ní /

A. *mais, giriri mɔ fɔnɔ na mbéní mbunzú tí sára kɔa na lo /

B. mbi /

A. mɔ goe mɔ̀ sára kɔa na mbéní mbunzú /

B. giriri mbi sára [manuvrɛ] *manoeuvre na Bambari ndo só /

A. Bambari

(tr.) B. mm / *encore, mi sára *aide [sarapatiye] *charpentière na *Monsieur Nole na

Grimari // [jika] *jusqu'à mbi gá na lége só nbiii jusqu'à na (...) ɓalada / mbi

kírí / sí kɔa ní ahúnzi awe, sí lo [arɛte] *arrêter í, atɛnɛ gá í dutí /

A. mɔ sára kɔa na mbunzú ngú ɔ́kɔ, wala ngú otá /

B. mbi sára kɔa ngú ɔ́kɔ /

A. ngú ɔ́kɔ /

B. na [simwa] *six mois /

A. na six mois / na mɔ sára *l'école na ndo wa /

B. mbi sára l'école apɛ / ka *depuis só, babá adú mbi, mbi ngbá na

ngonda / ndo só mbi ɛkɔ na *ville [vil], sí mbi sára l'école apɛ /

A. mais mɔ̀ sára l'école tí *le père pɛpɛ /

B. *commencement [Kɔmasɛmã] ní gí fadé f̀adesó /

(...)

A. ą ą / ade asára l'école pɛpɛ /

B. mm, giriri só, l'école akɛ na ngonda apɛ /

(...)

(...)

A. (...) tongasó mɔ díkɔ̀ mbétí tí Sango pɛpɛ /

B. mbi díkɔ̀ apɛ / ka (...) mbi goe na é/ole [C] sí mbi hínga mbétí apɛ só /

A. mais *Français tongasó mɔ (...) [illegible] haka yángá tí Français kété /

B. *non /

A. ade /

B. ade /

A. ąą, mais Sango ní, mɔ má Sango na ndo wa / gí na yá tí kɔ́tɔ́rɔ́ ? /

B. ę ę / ka fadesó, Sango aɛkɛ gí na yá tí kótórś, [...] tí goe na ní apɛ /

A. tongasó, tongana mɔ ɛkɛ mbéní mérɛngɛ́ só, ngú tí lo aɛkɛ tongana omaná, mɔ hínga Sango awe /

B. ę ę /

A, tongasó apɛ ? /

B. ęę / *même fadé fadesó, mɔ dú mérɛngɛ́ mɔ ɛkɛ tɛnɛ na lo gí Sango, ngbii jusqu'à mérɛngɛ́ na *aprendre [aprandarə] gí Sango / aɛkɛ tɛnɛ Banda míngi míngi apɛ /

A. fadésó ábábá asára ténɛ́ na ámérɛngɛ́ na Banda apɛ /

B. maís mɔ só lé tí mɔ alungúla awe, mɔ yí tí tɛnɛ mɔ *civiliżer [sivɛliz] mérɛngɛ́ tí mɔ awe / fadé mɔ dú mérɛngɛ́ lo ngbá gí na tí tí mamá tí ɸo, mɔ éré lo kóé gí na Sango / mɔ to lo lá kóé gí na Sango / fadé lo ɛkɛ hínga /

A. ęą só aɛkɛ yángá tí (...) civiliser laá / tongasó Banda /

B. aɛkɛ yángá tí kótórś / tí í fadesó í yí tí tɛnɛ gí ní laá /

A. ęą tongasó Banda aɛkɛ yángá tí basánze /

B. aɛkɛ ngá basánze apɛ *quoi / ngbangatí mɔ hínga apɛ / tongana lo má Sango apɛ, mɔ gá lá sɔ́ na ndo sɔ́ mɔ éré lo / *alors lo ɛkɛ má pɛpɛ / *donc, aɛkɛ búbá laá apɛ / sɔ́ laá yí tí tɛnɛ í fáa na ála *tout / ngbangatí tongana kótá zo aɛkɛ na kɔ́tɔ́rɔ́ apɛ, mɔ gá tongasɔ́, mɔ éré wa ní, na Sango fadé amá *vite [vit], agá na mɔ / yí sɔ́ mɔ húnda na Sango fadé lo mú na mɔ /

A. ní laá sí ábabá afa yángá tí Sango na ámérɛngɛ́ / mbi ɛkɛ báa / mbi tambéla na ndo ndé ndé / na mbi báa, ámamá, na ábabá aɛkɛ fa Sango na ámérɛngɛ́ /

B. oui /

A. ą, ndá ní laá /

B. ndá ní aɛkɛ tongasɔ́ / ngbangatí zo tí *~~Cervici~~ Service [sɛrvisɛ] agá, áéré lo na Sango, ngbangatí yángá tí kɔ́tɔ́rɔ́ tí í ndé ndé ndé apɛ ? / tongana mbéní zo sɔ́ lo ná ngá Żoto ndo sɔ́ apɛ, Bandá-Żoto / *et puis lo má yángá tí Żoto apɛ, agá lá sɔ́ sɔ́ / fadé lo hínga tongana yą títɛnɛ aéré lo na Żoto / lo hínga pɛpɛ / fadé lo éré wa ní na Sango, fadé wa ní agá vite / lo yí tí

to lo na yí, tongasó sí, lo tó lo na ní vite / sí lo goe mú na lo yí ní /

A. tongasó, taá yángá tí á-ᵐCentrafricain.... fadesó, aɛkɛ yángá tí yę / Yángá tí Sango wála Yánga tí Françaisa /

B. aɛkɛ ngá Français pɛpɛ / mɔ só mɔ hínga Françaisa fadé mɔ aɛkɛ tɛnɛ / mɔ só mɔ yí tí tɛnɛ Banda mɔ ɛkɛ tɛnɛ / yángá tí kótóró tí mɔ ᵐaussi gí tongasó /

A. (...) tongana mɔ díkɔ ákóndɔ tí mɔ, mɔ díkɔ na yángá tí Banda wala ᵛango /

B. fadé mɔ díkɔ na Banda ma / títɛnɛ mɔ díkɔ na Banda / fadé mɔ díkɔ, na íta tí mɔ Banda / tongana zo tí Sango ngá ahúnda /

A. na taá yá bé tí mɔ, tongana mɔ díkɔ yí mɔ díkɔ na ᵛanda wala /

B. na Banda / na Banda /

A. na tongana mɔ báa lo / ᵐet puis tongana mɔ lángo sí, mɔ bá lí tí mɔ / só aɛkɛ na Sango wala Banda /

B. fadé mɔ [siplɪkɛ] *expliquer na Banda /

A. só Banda /

B. Banda / mɔ tɛnɛ na íta tí mɔ só, mɔ báa lí tí mɔ, yí asára tongasó, asára tongasó, na Banda / tongana wá tí Sango sí mɔ (...) expliquer na lo aussi na Sango /

B. mɔ báa apɛ / na *l'heure tí *Maroh [marɛ̌i], só í fáa yáká, ahúnzi awe / 1

*et puis í lú lé tí *coton ní da awe, fadesó tongana *coton ní asungba, 2

ála zía na ndó tí *kilo, *apeser kóé [Kùla pɛzɛ] / *allez [ale] wále #asule [sulawɛ] awe, atɛnɛ o, 3

*et puis, mɔ goe mɔ vɔ na ní só, mɔ vɔ na ní yí tí mé, mɔvɔna ní yí tí gó, 4

mɔ vɔ na ní bɔngó, mɔ vɔna ní póró / *acommencer tí díkɔ yí kóé na tí tɛnɛ 5

ní vɔ na ní laá / fadesó mɔ tɛnɛ *non, nginza só aɛkɛ nginza tí yáká / *et 6

puis, na *l'heure tí fáángó yáká, lo tɛnɛ ní ɛkɛ fáa yáká pɛpɛ / ní ɛkɛ 7

pendere / *alors ní ɛkɛ lingbá bingbá / ní língbi tí fáa yáká na mabókɔ apɛ / 8

*alors fadesó, nginza tí yáka laá /mɔ ɛkɛ*forcer títɛnɛ vɔ na yí kóé tongana 9

yɛ /a mɔ húnda lo tongasó, ávení ála mú bíá laá / bingbá wále, pendere 10

séngé séngé / mbi mú wále ngbangatí fáángó yáká / mbi mú wále pendere 11

séngé séngé / mbí mú wále ngbangatí fáángó yáká / ngbangátí só lo yí tí 12

fáa yáká apɛ / ní dútí gí pendere / ɑ ní sára gí pendere / andáa ɛkɛ 13

nginza tí yáká laá, aɛkɛ sára pendere na í / [...] ɛ / ndá ní aɛkɛ tongasó / 14

A. só mɔ tɛnɛ mbi mú / 15

B. wále ngbangatí fáángó yáká / 16

A. bingbá bingbá wále / 17

B. bingbá wále pendere séngé séngé / (...) 18

A. só atɛnɛ mbunzú? / 19

B. ɛ ɛ / aɛkɛ mbunzú pɛpɛ / áwále só aɛkɛ tongana *ámétisɛ́e [ametisɛ] só / 20

A. ɑ ɑ / bingbá wále aɛkɛ *métisɛ́e / 21

B. bingbá wále 22

A. só ála hínga tí fáángó yáká apɛ / 23

B. ɛ / ahínga tí fáángó yáká apɛ / 24

A. ɑ ɑ / 25

B. na *l'heure só, nginza tí yáká ní así gígí awe sí, lo tɛnɛ, o mɔ 26

vɔ na ní yí tí mé, mɔ vɔ na ní póró, mɔ vɔ na ní bɔnɔ́, *acommencer tí díkɔ 27

yí kíríkíri na téré tí mɔ / *alors [alɔrɛ], só vɛní ála hé bíá da / atɛnɛ ábingbá 28

wále tongasó, (...) anzoní áwále ní / ála yí tí fáa yáká ní pɛpɛ / *alors 29

HSF, Sango Project 1962

tongana ní yí tí múlo, fadé aɛkɛ / ká ní mú lo, ngbangatí yę só, lo hínga tí fáa yáká apɛ / atɛnɛ bingbá wále, pendere séngé séngé / ní yí tí mú wále ngbangatí yáká /

A. tongasó,bía ní só ála dɔ́ na dɔ́dɔ́? /

B. adɔ́ na dɔ́dɔ́ bíaní /

A. gí na ngɔ? / apíka ngɔ?/ adɔ́ na dɔ́dɔ́ /

B. apíka ngɔ /

A. sí téné ní agoe angbúru ngbúru gí tongasó? / *double double double gí só? /

B. ę ę /

A. azía mbéní téné na ndó ní apɛ? /

B. azía mbéní téné na ndó ní apɛ /

A. ę ę / adɔ́ dɔ́dɔ́ ní gí na Bambari, wala adɔ́ na ndo wa /

B. *même na kótóró ndo só kóé, só bíá tí Banda laá apɛ? / Banda laá amú apɛ? / na *cinq heure ála dɔ́ dɔ́dɔ́ lá só ká /

A. lá só? / [sɛmdi]

B. ęę / na *samdi só ála ɛkɛ dɔ́ dɔ́dɔ́ ká na Yatiganza / fadé í na ndo só kóé í goe da tí dɔngɔ́ ní

A. na bí? /

C. na *cinq heures / *acommencer na *cinq heures /

B. *acommencer na *six heures / (...) [sisɛrɛ]

A. o, ála húnda mbi tí goe (...) ká tí tɛ kóbe na mbéní mbunzú na bí só /

B. mm //

A. tongasó pɛpɛ, ká mbi goe /

B. nzoní wále pendere séngé séngé / mbi mú wále ngbangatí fáfángó yáká / mbí mú wále pendere séngé séngé / mbí mú wále ngbangatí fáfángó yáká / mbi mú wále pendere séngé séngé / *et puis aɛkɛ hé gí bíá na téré tí áwále só aɛkɛ pendere pendere / ála yí tí fáa yáká apɛ só /

HSF, Sango Project 1962

A. andáa, téné ní así gígí na yángá tí Banda kózo ní / 1

B. ę ę / 2

A. sí a changer ^~~dange~~ na yángá tí Sango? / 3

B. Sango *oui [wɛ] 4

C. *même lo de / 5

A. ą ą / 6

B. kózo ní ála *commencer tí hé bíá na yánga tí Banda ngbii / sí agoe na ní *encore na yángá tí Sango / (...) 7 8

A. mɔ hé na Banda sí / 9

B. mbí hé na Banda kózó ní sí / (...) mɔ báa tongana mbí hé na Banda fádésó mo má / 10 11

A. mbí yí tí má gó ní gí tongasó / 12

B. mɔ yí tí má gó ní gí tongasó ma? / (...) *bon, mbi mú wále ngbangatí fáangó yáká / mbi mú wále ngbangatí pendere / mbi mú wále ngbangatí fáangó yáká / mbingbá wále pendere séngé séngé / (...) (song in Banda) asúru lé ní na Sango tongasó / 13 14 15 16

A. ą ą / [...] só aɛkɛ dódó tí nganza? / 17

B. tí nganza? / 18

A. só dódó séngé, wala / 19

B. (...) tí nganza apɛ / [...] tí sára ngiá na bí láá / 20

A. ą, ą / 21

B. só í sára na ngiá na bí lo só / 22

A. ázo a yę lɔkpɔtɔ sí asára? / 23

B. lɔkpɔtɔ na yí só, na aduma / 24

A. aduma / ą ą / 25

B. ę ę / (...) lɔkpɔtɔ na duma / 26

A. *mais ázo asára lɔkpɔtɔ tongana yę / mbi má tɛnɛ tí lɔkpɔtɔ kózo ní pɛpɛ / (...) 27 28

B. lɔkpɔtɔ apɛ / *commencement ní apɛ / wále ní amú lé tí nzó / 29

HSF, Sango Project 1962

*et puis, azía na ngú, awɔ́kɔ lángó otá / *et puis lo gá súkúla kóé awe, 1
gá na ní na lá kúí / *et puis lo dutí / *alors azía na yá tí kpu, 2
*acommencer tí píka ní / *et puis ayɛngɛrɛ, ayɛngɛrɛ ngbii *jusqu'à [žika] / 3
[alɔrɛ] *alors, akírí (...) *atourner fuku ní apɛ / na, *amélangeur [amɛlanžɛ] na ngú ngbii / 4
*et puis abata / asára lángó óse / akírí ayórɔ na lé tí wá, na lé tí yángá 5
*touque [tuku] tí tongasó / *et puis ayórɔ ngbii jusqu'à, ayú *bien / *bon wále ní 6
agá, azía na yá tí ta / azía ngú da kété kété, *et puis alors, amú mbéní 7
óléngó tí gbánza ní só, lo zía na ngú / *et puis, agá abata ní awe / *et 8
puis gondá ní así gígí da na *acouper [kubi] ní míngi míngi / fadesó lo bata 9
ní, andáa #zifa ní laá / Banda #azifa / *et puis lo píka yá ní awe / *et 10
*souler puis asára na ní lángó óse, mɔ goe yę ~~#soulé~~ mɔ *complete [kɔ̂plɛt] tongana samba / 11
A. ę / na duma aɛkɛ yę / 12
B. duma aɛkɛ wótoro / álavú / na yángá tí Banda atɛnɛ wótoro / *et 13
puis ála sára *afabriquer [afabriki] mamá ní / gí na #zifa tí yí só, o *bien #núnú 14
*et sindi / #zifa tí mamá tí wótoro ní laá / *et puis *afabriquer na ní 15
sí, asára wótoro ní na ndó ní sí, aɛkɛ lóndó *aussi / adú sindi só aɛkɛ 16
*donc kpɔrɔ kpórɔngó / báa mɔ tɛnɛ azía na wá, [dɔk] aɛkɛ na wá pɛpɛ / asára só 17
gí dede ní / tí lókpɔtɔ vɛní asára na wá bíaní / 18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

HSF, Sango Project 1962

A. éré tí mɔ aɛkɛ yę /

B. éré tí mbi aɛkɛ Tambe Daniel /

A. fadesó mɔ ɛkɛ *infirmier /

B. *oui mbi ɛkɛ infirmier [infirmye] /

A. mɔ sára kusára tí infirmier ngú ɔ́kɛ /

B. kózo kóé só, mbi ɛkɛ *Catéchist só, mbi fa téné na *église [eglize] ngú omaná /

na pɛkó ní, kobéla asára mbi, abáa mbéní *tache [taʃ] na téré tí mbi tongana *lèpre [lɛp] / na amú mbi, a-*soigner [swãyɛ] mbi na *mil neuf cents cinquante et un na Bekoro / na tingana mbi *commencer tí mú yoró só, aéré mbi tí *aider [edɛ] ála na *déspensaire [dispãnsɛr] / na tongana aéré mbi, mbi aider ála, a-commencer na cinquante et un / mbi aider ála na déspensaire / an mbi sára tongana ngú osió na déspensaire na Bekoro / isara *concour [kɔ̃ɲkur] tí goeʌsára ngú óse na Bouzoum / tongasó ázo tí déspensaire ayí mbi tí kírí na déspensaire *encore mbéní / tongana isára ngú óse awe, mbi wara *diplôme [diplom], mbi kírí na déspensaire mbi

sára, fadesó agá tongana ngú bale óko awe / na kɔa tí infirmier /

A. *mais mɔ hínga yángá tí *Français kété, wala mɔ hínga míngi /

B. mbi hínga kété /

A. ẓo wa laá, só afa na mɔ yángá tí Français, zo wa /

B. aɛkɛ na *mission [misyɔ̃] /

A. na ndo wa *mission, /

B. na Bekoṛo /

A. Bekoro, zo wa sí afa na mɔ /

B. a *Madame Cḷeaver /

A. *Madame Cleaver afa na ála yángá tí Français /

B. oui na *Monsieur Samarin, tongana lo gá na cinquante quatre,

tongasó lo goe afa na í lége tí *alphabet [alfabɛt] ndé ndé / tí hínga lége tí

kángbạ̀ lettre / tongasó na mil neuf cents cinquante quatre tongana í ɛkɛ

na *classe [klas] tí í na Bekoro / *Monsieur Samarin agoe ká, afa na í lége tí,

téné tí kángbi alphabet ndé ndé /

A. taá téné / o bé tí mbi agirísa awe / táá téné mbi lángó ká

*dimanche ókɔ /

B. só mbi ɛkɛ da só mbi ɛkɛ élève sí, í sára na Monsieur só /

A. ąą / oui

B. bé tí mbi agirísa pɛpɛ / hínga tí kángbi alphabet na lége tí

[ɛgzame]
*examan /

A. tɛnɛtí na lá ní, mbi wa ázo tí hínga mbétí míngi / ní lá, sí ála de

tí éré mbi na Bossangoa só, atɛnɛ, Tangbara /

B. tongasó í sára ngiá míngi na téné só tí Monsieur Samarin míngi /

yángá tí Monsieur Samarin só í gbó tí sára na ngiá, lége tí fa

alphabet tongasó, tongasó / í wara ngiá da míngi /

A. oui só alkɛ nzoní /

[nuvɛl] [asu prɛfɛ]
na *nouvelle tí só....na ndo só ngá, (...) mbéní *ásous-préfet ....
[manitɛr]
só aɛke na Bozoum / lo gá na ndo só / lo gá lo goe, lo na mbéní *moniteur
ní, lo sára gí na ndo só / ála bóngbi térê tí ála míngi / lo, na mbéni
mérengé tí íta tí lo, na *moniteur ní na ndeko tí lo, na ámbéní, ála
bóngbi / atene, ála goe ká na M'Baiki tí báa kógará tí *sous-préfet ní /
ála goe *jusqu'àasí ká na M'Baiki / ála dutí ká, *jusqu'à ála lóndó ká
[Kamyɛ]
na M'Baiki tí gá na Bangui / ála gá túku na *camion ní, ála kúí/ (...)
[vwatyir]
ála ekɛ ukú na yá tí (...) *voiture ní / zo otá akúí/ na zo óse angbá /
kóli óko, na wále óko / na wále ní, fadéso lo * ça va awe, lo ekɛ séngé /
yí asára lo apɛ / na kúli ní, só, gére tí lo akúngbi, ála sára ngbii lo
*ça va awe / *mais ázo otá laá akúí/ mbéní méengé tí wáli, lo ekɛ na
*école / lo dé na *école / lo kúí / na *moniteur só, aɛkɛ na *Mission
katɔliK
Catholique, lo kúí / na *sous-préfet tí Bozoum só kóé, lo kúí ngá /
*nouvelle tí só na yá tí ngú só ahó[...] / na mbéní ngá, (...) na
[sosãntɛ] [aɛlɛv] [sɔrtir]
*soixante et un, amú ámbéní *áélève, ála goe *sortir na mbáge tí
em
Bosámbele / ála goe túku na *camion / ála kúí/ ámérengé tí *école
míngi, ála kúí / na *camion atúku ngá, afáa ázo míngi / na yá tí ngú
[žanvir]
só ahó na ndo só , só / taá na *janvier neuf / *mais ázo míngi na yá tí
[aksidã]
ngú tí *soixante deux só, ázo akúí míngi na lége tí *accident / *mais
gí na *camion / yí só *passer na yá tí ngú só laá/

HSF, Sango Project 1962

na Buka, í so ɔkɛ na ngonda ndé ndé, na tongana mɔ dutí na *place [parɛ] 1
tí kɔa tí mɔ, só Nzapá aéré mɔ da / na tongana jeudi [žɛdi], mɔ bóngbi, áwále 2
tí téné nzoní, mɔ na ála mɔ sára kɔa / tongana mbéní lá ɔ́kɔ, téré tí 3
mbéní zo asɔ / í goe, tó ngú na lo, (...) *balayer [bale] yá tí da, sukúla 4
yá tí kóngbá / sukúla bongó tí téré tí lo kóé / í goe gí kugbé [kukpa] / í 5
zía na wá, í sukúla na lo awe / í gí kíké tí wá í zía na lo awe / í 6
mú lége, í goe na kótóró / tongana mbéní kótá zo alángó na yéngá tí 7
yáká, tongana lo má téné tí Nzapá apɛ, í goe na lo / í goe sára bé 8
ɔ́kɔ na lo / fa téné tí Nzapá na lo / hé bíá / sára yí kóé na lo / wókɔ 9
lo na lége tí Nzapá / sí lo língbi tí má yángá tí í tí goe na pɛkɔ́ tí í / 10
tɛnɛ tí *Jésus [žeïvs] só lo gá kúí na ndo tí áni kóé / méné tí lo asá na sése 11
avɔ áni na ngéré tí ngangó awe / na tongana mɔ sára tongasó apɛ, fadé 12
ála só angbá na gígí, ála báa kɔa tí mɔ tongana aɛkɛ nzoní apɛ, fadé 13
téné tí zonga aɛkɛ gá na li tí téné tí Nzapá / andáa fúta ní kóé aɛkɛ 14
tí í só ɛkɛ na yá ní só / aɛkɛ nzoní í sára na lége ní, só mbétí tí 15
Nzapá afa na í, só fadé bé tí ázo tí gígí awókɔ, sí fadé ála língbi 16
tí goe na pɛkɔ́ tí téné tí Nzapá míngi / só aɛkɛ nzoní míngi / na tongana 17
mɔ éré ála pɛpɛ, tongana mɔ sára bé ɔ́kɔ na ála apɛ, na mɔ dutí na ála 18
mɔ kánga lé tí mɔ kángó, na fadé ála ɛkɛ kpé, na fadé téné tí Nzapá atí 19
na sése, ngbanga ní kóé na li tí mɔ / na kótóró tí Buka aɛkɛ tongasó / 20
na yá tí *jeudi, lá ɔ́kɔ í ɛkɛ bóngbi / mbéní [...] áwále aɛkɛ bóngbi / 21
na kótóró tí mbi, mbí dutí da, mbéní ála bóngbi bale ɔ́kɔ na óse / na 22
mbéní lá ɔ́kɔ ála bóngbi miombe / andáa ála goe ndo góéngó / na aɛkɛ 23
nzoní tɛnɛtí Nzapá atambéla na sése / só aɛkɛ nzoní míngi / 24
25
26
27
28
29

HSF, Sango Project 1962

fadesó mbi zo Gbongo Banda / só mbi yí tí sára téné (...) tí yí tí kótóró
tí ábabá tí í giriri / tongana babá tí í giriri, ála sára mbéní yí atene
sumári / *mais, aeke yí só aeke yí tí hánda áwále / ayí hánda ámérengé só
ahínga sumári giriri pepe / tongasó,(...) amú ámérengé agoe na ngonda /
tongasó agoe leke téme / amú téme azía tongasó, apíka mérengé ká, apíka
mérengé ká / asára manière, atene, ngakula aeke na ngonda ká, afáa mérengé
awe / mérengé akúí awe / sí, akírí asára yí ngbii awe, atene mérengé agá na
finí awe / tongasó mérengé agá na kótóró, ahínga mamá tí lo pepe / ála tene
na lo, atene tongana mo gá, mo báa mamá tí mo, mo éré lo, mo tene mamá tí
pepe / mo báa babá tí mo, mo tene babá tí í pepe / mo tene níhínga ála pepe /
mo tene ní kúí awe, ní hínga zo óko pepe / *eh bien na ndá ní, mo eke mérengé
tí nzoní / (...) ála eke bata lége tí mo, títene mo kírí mbéní téné Na zo
tí kótóró / mo tene, o sumári eke pepe na ngonda pepe / tongana mo tene
tongasó awe, ála mú mo, ála goe fáa mo fángó / ála goe fáa mo fángó na

ngonda / na ála gá atɛnɛ ngakula afáa mɔ́ / na mamá tí mɔ, na lo só ahínga

sumári pɛpɛ ahínga atɛnɛ, ngakula aɛkɛ ká afáa íta tí mbi bíaní / tongasó

atɛnɛ, mamá tí mɔ atoto pɛpɛ / íta tí mɔ atoto pɛpɛ / tongana lo toto, fadé

lo kúí / eh bien tongasó, na ndá ní, tongana mɔ sí gígí na sumári mɔ gá awe,

atɛnɛ, fadesó búbá tí giriri kóé awe / mo ɛkɛ búbá fadesó pɛpɛ / eh bien

tongana íta tí mɔ aéré mɔ na búbá, mɔ sára yí tí ngangó na lo / (...) mɔ yí

tí dé lo na zɛmbɛ, mɔ dé / tongana mɔ yí tí kpɔ lo na likongó, mɔ kpɔ lo /

tɛnɛtí lo hínga yí tí búbá tí mɔ́ só mɔ sára na ngonda pɛpɛ / tongasó í ɛkɛ

bata lége tí í tongasó / eh bien na ndá ní, tongana mɔ gá kótá awe só, babá

tí mɔ amú mɔ, atɛnɛ na mɔ, atɛnɛ, na *place [palasi] só na mbáge só, í fáa téré da

giriri / mɔ bata nzoní / tongana mɔ sí da, sí tongana zo ní asára tongana

yɛ, mɔ fáa lo / tongasó í *commencer tí fáa tété / na kótóró tí í giriri

só / eh bien yí aɛkɛ tongana atɛnɛ, *oui ábabá sára dɔ́dɔ́ / tongana mɔ sára

dɔ́dɔ́ pɛpɛ, atɛnɛ mɔ hínga dɔ́dɔ́ pɛpɛ / mɔ sára pendere kóé awe, sí tongana

wále agá sí amú mɔ / na tongana mɔ sára pendere pɛpɛ, wále alíngbi mú mu mɔ

pɛpɛ / mais giriri mbi ɛkɛ sára pendere na mbéní bɔngɔ́ tí póró tí kéké /

(...) akánga na ngbondá tí í / mbéní asára gabaga / lé ní aɛkɛ kété kété /

sí mɔ kánga / gabaga só, tongana mɔ só, mɔ kánga, bata tí mɔ aɛkɛ zo

tí wárángó míngi / sí mɔ wara gabaga / mais bɔngɔ́ tí aboro nu só / mais

tongana mɔ só mɔ wara pɛpɛ mɔ kánga póró tí kéké, tongasó / na ndá ní tongana

mɔ só, mɔ kírí mɔ dú mérengé awe, mɔ sára mérengé tí mɔ, sumári lége ɔ́kɔ /

mɔ sára sumári lége ɔ́kɔ / mɔ batá tɛ́nɛ́ nzoní / tɛ́nɛ́ ní así gígí, wále amá

pɛpɛ / mbéní zo só ahínga sumári pɛpɛ amá pɛpɛ / tongasó, mɔ sára kóbe mɔ

mú kóbe tí mɔ, mɔ mú na wále tí mɔ, asára yí na kótá yí, kótá kóbe tongasó,

na kóta kása ní, mɔ mú, mɔ goe na ní na ngonda / na mbi na íta tí mɔ kóli,

mɔ tí na ngonda / atɛnɛ nakula atɛ awe / atɛnɛ ngakula vení agoe atɛ / wále

ahínga pɛpɛ / ála sára manière na wále tongasó, wále ahínga pɛpɛ / zo só,

agoe na sujári pɛpɛ, ahínga pɛpɛ / aɛkɛ tonga *jusqu'à, na ndá ní, lá ní

[dɛfã]
défendre

só mbunzú agá awe, (...) mbéní mbunzú atɛnɛ, o, í *devant tí goe simári

[sikɔtɛ]
*chicotte

na tí píka zo, na ~~sikote~~ pɛpɛ / (...) tongasó ámbéní ókɔ ókɔ ade tí sára /

na mbéní ókɔ ókɔ asára mbito tí mbunzú, agá atɛnɛ áyí tí kótóró tí mɔ, mɔ

yí tí sára mɔ sára / eh bien í commencer tí sáta tongana tí giriri / mais

*missionnaire [musunɛr] *missionnaire
fadesó (...)' | agá awe / tongasó, | atɛnɛ, ngakula aɛkɛ na

ngonda apɛ / zo akúí agoe na Nzapá / tongana ahínga Nzapá, agoe na Nzapá /

tongana hínga Nzapá pɛpɛ agoe na wá tí zábolo / tongasó í zo sí í má na

bé awe, í kíti, í ɛkɛ na ndá tí yí só babá tí í ahánda í giriri, na wále

aníngа apɛ só, í tɛnɛ na ála kéé / í tɛnɛ giriri bábá tí í ahánda í séngé /

aɛkɛ
mbéní yí aɛkɛ apɛ / mais hínga atɛnɛ yí kée / fadesó mbétí tí Nzapá

agá awe só, í tɛnɛ a, yí aɛkɛ apɛ / tongasó, fadiso téné tí ngakula aɛkɛ na

ése
séé fadé só / na ázo só ála aɛkɛ na má bé pɛpɛ, mais ála só aɛkɛ na má bé

pɛpɛ, ála de tí sára téné tí ngakula / mais téné tí ngakula fadesó aɛkɛ

kamelá míngí / aɛkɛ mbéní yí *encore pɛpɛ / mbétí tí Nzapá azía na gígí

awe / eh bien, kózo ní tongana í Ke sára só jusqu'à, *l'heure só mbunzú agá

awe, mbunzú ag á kózo ní, m bu unzú aɛkɛ gá / í bá ə ála, téré tí ála avu ú tongasó /

ála éré ála atɛnɛ mbéní yí só vurú vurú, ála ɛkɛ zo, mais téré tí ála ɛkɛ

[Kumeraso] à

lége ókɔ na tí í pɛpɛ / ála ɛkɛ tambéla / nadáá áyí só, á-*commerçent,

mbunzú tí commerçent giriri, ála gá na yíngó / ála ɛkɛ gá na kísi / ála gá

na bɔngɔ́ tí ála, ála gá na ní / ála ɛkɛ vɔ na ní / ɛbángá na mabókɔ tí í /

[Kausu]

n caoutchou

bángá / só, bángá só, ála ɛkɛ ~~o kaochu~~ / só ɛkɛ sára na *auto kóé só / eh

[Kopoye]

bien gí (...) á-*comgagne só, Ka ála vení ahínga bángá só kózo ní / í fáa na ɛm

[Kómãndó

ála, ála vɔ í kísi, na yíngó, na yę, jusqu'à ngbii awe / mbunzú tí *commendé

ní, ála gá na pɛkó ní / (...) ála laá agá, commencer tí ála na ngangó na í /

tongana (...) ála gá na ngombe awe, í báa ála í commencer tí kpé awe /

wala í commencer tí mú kɔkɔra tí í / í tɛnɛ í ɛkɛ tiri na ála / tongasó

awe só, ála fáa í na ngombe kóé / ála fáa í na ngombe kóé / ála hę / ála hę /

áa lo

tongana mbéní kótóró só, ahínga mbéní ndará kété, tongana akpé ali na

awe / eh bien, kózo ní tongana í sára só jusqu'à, *l'heure só mbunzú agá

awe, mbunzú agá kózo ní, mbunzú aɛkɛ gá / í bá ála, téré tí ála avuú tongasó /

ála éré ála atɛnɛ mbéní yí só vurú vurú, ála ɛkɛ zo, mais téré tí ála ɛkɛ

lége óko na tí í pɛpɛ / ála ɛkɛ tambéla / nadáá áyí só, á-*commerçant,

mbunzú tí commerçant giriri, ála gá na yíngó / ála ɛkɛ gá na kísi / ála gá

na bongó tí ála, ála gá na ní / ála ɛkɛ vo na ní / kpbángá na mabóko tí í /

bángá / só, bángá só, ála ɛkɛ ~~kaochu~~ caoutchou / só ɛkɛ sára na *auto kóé só / eh

bien gí (...) á-*comgagne só, ála vɛní ahínga bángá só kózo ní / í fá na ka

ála, ála vo í kísi, na yíngó, na yɛ, jusqu'à ngbii awe / mbunzú tí *commandant

ní, ála gá na pɛkó ní / (...) ála laá agá, commencer tí ála na ngangó na í /

tongana (...) ála gá na ngombe awe, í báa ála í commencer tí kpé awe /

wala í commencer tí mú kokora tí í / í tɛnɛ í ɛkɛ tiri na ála / tongasó

awe só, ála fáa í na ngombe kóé / ála fáa í na ngombe kóé / ála hɛ / ála hɛ /

tongana mbéní kótóró só, ahínga mbéní ndará kété, tongana akpé ali na

ngonda ká awe, akírí agoe kamáta kóndɔ tí lo / akámáta ngásа tí lo / losí gígí / lo ɛkɛ gá na ámbúnzú ní / tongana lo ɛkɛ gá mbunzú ní adutí kpó asára mbéní yí ókɔ pɛpɛ / tongana lo gá mú na lo awe, mbunzú ní atɛnɛ, bon mɔ ɛkɛ zo tí kótóró só / atɛnɛ oui, mbi ɛkɛ zo tí kótóró só / atɛnɛ bon, mɔ dutí na ndo só / íta tí mɔ aɛkɛ na ngonda / mɔ éré lo, lo gá / tongana zo só asára bére pɛpɛ, ní fáa lo pɛpɛ / tongasó awe, sí fadesó mbunzú tí turúgu agá na ní awe sí í sára na ála ngbii / fadesó, fadesó, í má yí aɛkɛ, missionai ire agá awe / tongasó, báa yí agá nzoní ngbii awe / fadesó, Boganda agá atɛnɛ mɔ píka aɛkɛ apɛ, yí aɛkɛ pɛpɛ, fadesó kótóró agá nzoní awe /

babá tí mbi adú í mérengé tí kóli,otá / na pɛdɔ́ ní lo gá, (...) lo
ɛkɛ na wále osió / fade só lo gá píka ~~pake (place ?)~~ Piquet [pakɛtɔ] tí *coton ukú / na
pɛkɔ́ ní agá fáa yáká tí *coton só / agá lú nzó / agoe lú nzó / amú í
ámérengé otá só, otá a zia na yángá tí yáká tí nzó ní / atɛnɛ, só, tongana
í goe, sí ndɛkɛ afáa nzó ní ɔkɔ, í gá í sí na yá tí ní apɛ / na pɛkɔ́ ní
lo.... goe aɛkɛ fáa yáká tí *coton / na pɛkɔ́ ní í goe í dutí / ndá ní kóli
agá, anzí nzó tí babá tí í só / afáa otá / *et puis na pɛkɔ́ ní, í gá í sí
í tɛnɛ, a, íta, fade só babá aɛkɛ mbírímbírí apɛ / gí í ámérengé í ɛkɛ
na yá tí yáká tí lo, tongasó mɔ gá mɔ fáa nzó ní só / mɔ fáa ngbangatí yɛ /
lo tɛnɛ, ho, í tɛnɛ tongasó apɛ / agoe mú í awe / apíka í ngbii / atɛnɛ,
tongana í tɛnɛ lá só fadé ní ɛkɛ fáa yángá tí í na zembɛ / í tɛnɛ a, íta
kái ɛkɛ ámérengé só / babá atɛnɛ, tongana í ɛkɛ na ndo tí nzó ní, mbéní
zo agá *toucher [tuše] apɛ, *mais lo gá ahúnda í apɛ / [...] títɛnɛ, lo húnda
babá tí mbi só sí / lo húnda babá tí mbi apɛ / agá afáa yáká tí nzó
tí babá tí mbi só / anzí otá / akpé na ní awe / mbi gá mbi sára téné ní /
mbi tɛnɛ babá, mbéí kótá kóli agá, alóndó na yá tí ngonda, agá, así ní
afáa yáká tí nzó ní, *et pius í gá í sára téné, ní ɛkɛ fáa í na likongó /
fade só lo kpé awe / *et puis babá tí mbi só atɛnɛ, í goe fá lége tí lo /
í tɛnɛ *non / í hínga tí í lége tí lo apɛ, ngbangatí só í ɛkɛ tí í ámérengé
o / lé tí í ade *aouvrir [uvrɛ] apɛ só / *et puis í tɛnɛ lo tongasó / (...) atɛnɛ í
o / ndá dé í gá na yáká tí nzó apɛ / agá húnzi téré tí lo awe / ngbii
na pɛdɔ́ ní, kóli só agoe [...] awe / *et puis na pɛkɔ́ ní lo sí gígí
títɛnɛ, agá fáa mbéní nzó só, babá agá gbó lo awe / babá agá gbó lo
awe / atɛnɛ andáa lo ɛkɛ zo tí nzí / andáa yí tongasó lá kóé sí lo
ɛkɛ tomba í na ndó tí nzó ní só / *et puis agá sí gígí na lo na makunzi /
~~sí~~ *apoyer [apeyi] cinq cent francs / awe /

HSF, Sango Project 1962

*bon, mɔ báa bírí, mbi goe na yáká, mti kánga ngása tí mbi na
pɛkó tí da / *alors [alɔrɛ] ngbii *jusqu'à [žika], na *vers trois heures [vɛrɛ trɔzɛr], ngása ní afáa
yá tí kámbga ní awe / *et [epi] puis mbéní kóli na mbéni wálɛ aɛkɛ hó na
mbágɛ tongasó tí goe na mbáge tí Koango laá / *et puis ngása ní akpé na
pɛkó tí ála, ála goe bírí *jusqu'à alángó gí na yá tí Nzaza / sí mbi
mú lo, só mbi wara mɔ só / *et puis sí mbi báa mɔ só / *encore [aŋgɔrɛ], na yá
tí yáká ní, í *soufre [sufrɛbiyã] bien / í báa pási da *trop [tɛtro] / [...] sakpá ókɔ tongana
só, avɔ *trois mille francs quatre mille francs, fadé aɛkɛ nzoní / *mais
aɛkɛ tongasó pɛpɛ / ndá adé, *áministre [aministrɛ] ní, na ázo wa, na *apresident [prezda]
ní, na *acommandant [Komandã] ní, ahánda í, atɛnɛ, í goe fáa yáká míngi míngi,
fadé í wara nginza ngú ókɔ / fadé wara nginza tongasó, tongasó / na
*l'heure só í gá tí fáa yáká ní kóé ahúnzi awe, pɛkó ní vóngó ní í ɛkɛ
wara nginzla ní pɛpɛ / lá kóé aɛkɛ hánda í gí tongasó / gí yángá tí ála /
*mais í gá yáká ní ngbii í *fatigeur awe / fadésó mêmɛ o, ndá li tí
*trop / *alors í wara nginza ní apɛ / mɔ báa tongana kɔa tí mbunzú laá
aɛkɛ tongasó, *de puis nə *l'heure só ábabá tí í *acommencɔr tí fángó
yáká ngbii, *jusqu'à fadésé / tongasó fadé ála girísa kóé apɛ / *mais
ndá adé ála hánda í gí na yángá tí ála / gí na yángá tí ála / í fáa yáká
ngbii *jusqu'à í *fatigeur kóé / gí yáká laá afáa babá tí na ámamá tí í
giriri / *parce [parzaɛkɛ] que ála fáa / báa lá só, *mêmɛ mɔ ɛkɛ dutí apɛ / mɔ
sára yí apɛ / mɔ fáa yáká gí na lá só gbii *jusqu'à / Nzapá ayí mɔ
lóndó na *trois heures ou quatre heures tongasó / *alors mɔ ɛkɛ na *temps [tã]
títɛnɛ mɔ tɛ kóbé mbírímbírí, na kótá lá pɛpɛ / mɔ ɛkɛ na *temps títɛnɛ
mɔ hú téré tí mɔ pɛpɛ / *alors gí tongasó / só laá í ɛkɛ *porter malade [pɔrti malad]
lá kóé / sí í ɛkɛ kúí /

HSF, Sango Project 1962

tongasó, tongana mbi sára *l'école [lɛkɔl] na Alindao, mbi sí gígí na *cour [kur] 1

élémentaire deuxième anneé, tongasó mbi ɛkɛ *incapable tí *continuer école [kɔntɛne] [ɛhkapabl] [ɛlɔmãntɛr] x [dɛžɛmane] 2

tí mbi na *cour moyen, *première année mbi sí gígí tongasó mbi goe na [kur mɔyẽ] [prɛmyɛr] 3

Bangassu / nandó tí mbiní kété babá tí mbi / mbi dutí na téré tí lo 4

tongasó mbi tɛnɛ na lo, aɛkɛ nzoní mbi wara mbéní kété kusára / tongasó, 5

mbi tɛnɛ na lo fadé mbi sára mbéní *demande, mbi mú na lo, lo mú na mbunzú [demand] 6

tí lo / tongasó mbi sára demande, mbi mú na mbunzú tí lo, mbi hũnda tí 7

sárakɔa na yáká tí *café tongana *pointer [kafe] [pɔintɛr] tongasó mbi *commencer kusára 8

tí pointer na mil neuf cents quarante trois / tonana só mbi commencer kɔa 9

tí pointer na yáká só mbi sára *onze ans na yá tí kusára só / tongana mbi [õzã] 10

sára onze anda, mbi wara kobéla / mbi wara kobéla tí *système nerveux [sistɛmenɛrvø] 11

tongasó / tɛnɛtí na yá kɔa tí *compagne tí café só, kusára aɛkɛ ngangó míngi / 12

í sí gígí na ndá péréré na *cinq heures [sẽnkœr] / í goe sára *appel [apɛl] tí á-*manoeuvre [manœvrə] 13

gí na yángá tí yáká / tongasó, aɛkɛ nbanga tí *clerc [klɛrkɔ] só aɛkɛ pointer ní, 14

[kɔntrapɛl] [surveyɛmantɔr] [ɔkupɛ matɛriyɛl]
tí sára *contre apel, tí *surveille á-manœuvre, tí *occuper matériál tí

[agrikɔl] [rɛžistrɛdapɛl] [magazɛ̃] [utiyaž]
*agricole ní, tí occuper *registre d'appel, tí occuper *magasin tí *outillage,

[rekɔlt] sarclage [sarklaž] [triyaž]
*et même tí occuper récolte tí café, tí occuper *~~[sarklage]~~ ní, na triage ní

kóé / tongasó na lége tí ngangó kusára tongasó, mbéní lá mbi ɛkɛ na kobéla /

[šaržɛ]
tongasó tongana compagnie alíngbi tí batá mbi pɛpɛ, á-*charger mbi na *camion

na á-*famille tí mbi kóé, akírí mbi na kótóró tí mbi / só adú mbi da, na

Alindao / tingana mbi dutí ká, ngú óse (...) kóbéla tí mbi awe kóé pɛpɛ /

tongasó, atara tí gá nzoní kété / tongasó mbi *penser, tɛnɛtí mbi ɛkɛ na

nzara tí kusára, mbi yí tí dutí na kótóró pɛpɛ / tɛnɛtí mbi commencer tí sára

kusára só, mbi de *[žɛ̃n]jeune / na péko tí ámbunzú / tongasó, mbi gá na Bambari,

tí húnda mbéní kusára / tongasó mbéní mbunzú só ahínga mbi giriri tongana

[plãntasyɔ̃] *[angaže] *engager
mbi ɛkɛ na *plantantion tí café só, lo sára sí mbi ~~angange~~ na mbéní

compagnie tí magasin / na mbéní mbunzú só, éré tí lo *monsieur Gedon / ála goe

[butik]e [pãndã] [mwa]
na mbi na Ippy / tongasó mbi sára kɔa tí *boutiqua na Ippy pendant cinq *mois /

na lége só mbi sára kɔ́á tí boutique cinq mois, kobéla tí mbi á-renouveler

mbéní / tongasó, tongana á-renouveler awe, mbi goe na *hôpital tí * soigner

téré tí mbi / na yá hôpital ká, ála sɔigner mbi, na mbi ~~geri~~ guerri, *bon, aɛkɛ

na l'heure só sí *comité tí tradution Bible á-commencer na Ippy / tongasó,

ámbéní marà tí mbi aɛkɛ, aɛkɛ sára na téré tí á-*missionnaire só / óse / na

tongana mbéní lá, ála gá, tongasó, á-missɔonnaire ní atɛnɛ, mbéní marà tí

ála ɛkɛ kobéla na yá hôpital na ndo só mais lo língbi tí dutí na téré tí

álangá, tongasó ála tɛnɛ oui / tongasó, ála éré mbi / na mbi goe mbi sára /

tongana mbi sára awe, kobéla tí mbi atara tí we / tongasó mbi kírí na Bambari /

mbi húnda ála tí kírí na Bambari / tongasó ála tɛnɛ, aɛkɛ nzoní mbi ngbá

na hôpital sí mbéní lá tongana *travaille tí comité á-commencer sí mbi

língbi tí sára na pópó tí ála / tongasó, mbi tɛnɛ non / lá ní, mbi ɛkɛ (...)

magasinier, tongasó, kɔbéla véní asára mbi sí mbi gá na hôpital / só mbi

~~geri~~ guerri [...] mbi kírí na Bambari / tongasó tongana mbi kírí na Bambari, mbi

ɛkɔ bi bɛ́ tí mbi, abáa tongana mbi yí tí kẹ kusára só ála éré mbi da / tongasó na lé tí mbi aɛkɛ nzoní pɛpɛ / mbi penser tongana mbi dutí na Bambari sí *membre de comité aɛkɛ na mbéní *place, [mâmbrədəKõmite] [plas] même tongana mbi sára kusára na Bambari fadé mbi goe da tí sára na ála / na mbi yí tí goe tí sára kusára na hôpital sí mbi sára tí comité pɛpɛ / {ndá ní} mbi dutí na Bambari tɛnɛtí nɛ miombe na mbi ɛkɛ goe na Crampel, tongana comité aɛkɛ na *rampel mbi goeéda /

tongasí na aɛkɛ na Sibut, mbi gá da / tongasó mbéní lá, ámbéní mbúnzú atara tí engage [agaže] + engager mbi / sí mbi língbi kírí na kusára tí magasín / tongasó mbi penser tongana mbi kírí na kusára tí magasin, fadé lége tí goe na kusára tí comité aɛkɛ pɛpɛ / sí mbi húnda *Docteur Rouch, mbi tɛnɛ tongana lo língbi mú na mbi mbéní kusára (...) na yá hôpital, só fadé mbi wara moyen tí goe na pópó tí bóngbi tí comité, *jusqu'à Bible awe, ka fadé mbi yí tí sára na ála / tongasó sí, na lé tí Docteur só sára na mbi, álingbi báá tongana mbi sára mbáá tɛnɛtí ála pɛpɛ / tongasó, aɛkɛ na l'heure ní ká sí mbi commencer

kusára tí comité, na mbi sára na yá hôpital, na téré tí docteur na Ippy, 1

na lége tí bata *compte [kɔ̃t] tí ámanoeuvre, na lége tí bata tɛnɛ tí *pétrol [pɛtrɔl], na 2

*essance [esɑ̃s], na lége tí bata téné tí *pharmacie [farmasi], na lége tí bata *matériál [materiɛl] tí 3

kusára / tongasó tongana Docteur Couch agoe awe, Docteur Collin agá, na 4

Docteur Fisher agoe ngá, na Docteur Collin tongana lo báa (...) míngi na 5

lége tí kusára tí hôpital na Ippy, tongasó lo goe tí lo, bíakú / lo yí tí 6

kírí mbéní pɛpɛ / tongasó, lo tɛnɛ oui, Joseph na lége só (...) mɔ rentre [randɛrɛ] 7

*service [sɛrvisɛ] nzoní míngi na hôpital na Ippy, áni yí tí zía mɔ pɛpɛ / tongasó 8

fadé í bata mɔ / jusqu'à mbéní lá, fadé í mú nami mbéní kusára tí sára *en [ãnatãdã] 9

attendant tí kú mbéní Docteur só aɛkɛ gá / tongasó tongana kusára tí comité 10

~~adutí *fixé na Sibut~~ [fiksɛ]

adutí *fixé na Sibut, *encore mbi ɛkɛ membre tí comité ní, tongasó ála yí 11

sí mbi língbi tí kírí na Sibut, tí dutí ká na á-famille tí mbi kóé, jusqu'à 12

tongana kusára so awe / aɛkɛ tɛnɛtí só sí, ála *charger mbi na á-famille tí mbi 13

kóé na Ippy, sí mbi kírí na Sibut / na fadé só í ɛkɛ na Sibut tí hɔ na kusára 14

tí comité tí Bible só / jusqu'à sí tongna kusára só awe, tongana ndo só

Nzapa ayí mbi tí goe da, fadé mbi goe da /

mbi Aliko, laá sí mbi gá tí sára téné tí *hélicoptère [elikɔptɛr] na ála / Mbéní
lá, í ɛkɛ na *école, *avion [avyɔ̃] tí só, éré ní *hélicoptère aɛkɛ hó na ndúzú /
í *áélève kóé í lóndó í zía lé tí kóé í báa ní / *ailes [ɛlɛs] ní aɛkɛ *tourner
móngi míngi / í lóndó kóé í sí gígí awe / na pɛkó ní, áíta tí í akpé tí
ála, tí kpé na *marché [marše] tí báa ní / í ngbá tí í gí na yá tí da / *et puis
maître [metrɔ] ní, *directeur [dyirɛtɛr] tí í atɛnɛ na ámbéní áíta tí í, atɛnɛ na *amaître
tí í, atɛnɛ, ála só ála goe tí báa tí ála kózo awe, ála ngbá / í só í goe tí
í pɛpɛ, í kpé fadésó í báa / *et puis ála só agoe tí ála *sans permission [sɑ̃ permisjɔ̃],
fadé ála ɛkɛ *puni [punyi] ála / *eh bien na *onze heures, ì goe í só, na *onze
heures í sí na *place tí *marché, í báa *hélicoptère, tí *premier fois
ní / í báa ní awe, alóndó tí *décoller [dikɔle] / ázo ní só na yá ní, ayú kpoto
tí ála / azía na li tí ála, *chauffeur ní, só éré ní na yángá tí *Français,
*pilot [pilɔt] / lo gbó yí ní *atourner bingbá bingbá yí ní, *atourner si *ailes
tí *avion ní *acommencer tí *tourner / fadésó *acommencer tí *tourner,
kótá pupu agá / si í kóé asára pupu na lé tí í / *directeur tí *école
tí mbáge tí ngú *apousse [apusɛ] í, atɛnɛ í goe na gbé ní pɛpɛ / *et avion ní
*acommencer tí lóndó / asára *poussière [pusiyɛr], *et áíta tí kóé akírí na gígí /
alóndó awe, *chauffeur ní abara í míngí míngí / *et puis ála tɛnɛ, fadé
ála ɛkɛ kírí na *dimanche [dyimɑ̃š] / *et na *dimanche ní, mbi ɛkɛ da pɛpɛ / mbi goe
tí sára *~~mass~~ messe [mɛs] na *quinze kilomètres [kɛ̃nz] na lége tí Bambari / agá, mbi ɛkɛ
da sí mbi báa tí láá ní pɛpɛ / so agá na *dimanche ní / mbi ga áíta tí
mbi ására téné ní na mbi / sí mbi yí tí sára téné ní na ála /

HSF, Sango Project 1962

mbéní lá mbi só na Bangui / mbi na íta tí mbi í lóndó tí goe na kótá galá / í gá tí í ázo otá, na kótá lége / *donc í ɛkɛ na yá tí *camion / *allez í sí tongasó, ázo agá [bare] *barrer lége na áni / ázo agá *barrer lége na áni / na mbéní ókɔ agá lutí na *devant tí áni / na mbéní ókɔ asára mabókɔ tí lo tongasó / *allez íta tí mbi ní [akonte] *acompter mabókɔ tí lo ní apɛ / lo ɛkɛ na yá tí [vitɛs] *vitesse / í kpé *jusq'à í sí / *alors mbi ɛkɛ na yá tí *camion na pɛkó / mbéní abi témé, ayí tí wara mbi na ká / mbi denge li tí mbi tongaso, témé ní *apasser mbi [zéro] zéro / *mais í kpé ngbii, í lutí / *alors íta tí mbi ní así gígí ahúnda mbi aténé yę laá *apasser mbi na yá tí *camion ní / mbi tɛnɛ yí *apasser mbi apɛ / aténe mbi báa ábandit só alutí na lége só / mbi téne *oui mbi báa ála / mbi báa ála / mbi báa ála / lo ngbá ndo só lo húnda mbi atɛnɛ, [ɛskɛ] *est-ce que ála bi mbéní yí na mbi apɛ / mbi téne *non, ála bi témé na mbi, *eh bien témé ní *apasser mbi *zéro awe / í lutí na yángá tí *magasin tí Printania / *alors mbéní *police ní agá óse / (...) *donc, mbéní kóli ní anzí nginza tí mbéní ní, kóli ní agá tí vɔ ngombe tí lo / sí kóli sí, wa nzí ní agá nzí yí ní / *alors police ní *apencer, atɛnɛ, aɛkɛ áni sí áni anzí nginza tí kóli ní só / *alors lo gá lo *commencer tí [fuye] ~~(*fouiner ?)~~ (fouiller [fuyɛ]) áni / *alors íta ti mbi ní atɛnɛ *non, aɛkɛ áni apɛ, síngó tí áni laá / aɛkɛ áni apɛ, aɛkɛ mbéní zo ndé sí anzí nginza ní / *alors police ní azía lége na áni, áni kírí /

HSF, Sango Project 1962

B giriri mbi ɛkɛ na Sibut na ndo só na *mil neuf cent soixant et un / mbéní *chauffeur alóndó ká na mbage tí Bambari /

A na ndo wa /

B na Bambari / lo gá lo sí na *descendant [dɛsãndõ] na Kaiyif ndo só / lo yǫ́ samba míngi / na lo ɛkɛ, mbéni mbo ayí tí *passer na lége ní / lo gá lo *tamponner [tapɔnɛ] mbo só / *or [ɔr], lo *charger [šarže] míngi / na lo yí tí *descendre [dɛsã] kóngbá ní só lo *charge míngi só, agá abi lo / lo gá lo túku / lo fáa wále óko / *áArabe [ǫ'arabɛ] óse, ála *blesser [blɛsɛ] / na mérɛngé óse / na mbéní mérɛngé ní na ti tí mamá tí ní só. *camion ní abi lo / na mérɛngé ní akúí pɛpɛ / na amú *chauffeur ní, ahǫ́ na lo ká / na mbi ní, mbi aɛkɛ na kótóró / mbéni kóli, éré tí lo aɛkɛ Biandi Melengele / lo goe lo nzí mbéni.... wále, na ála gá amú lo / akánga mabóko tí lo, na géré tí lo, na kéké / azía lo na da / atɛnɛ tongana ázo alángó, afáa gǫ́ tí lo / na *l'heure ní só, lo hínga ála gá ndurú tí gé lo awe, lo sára na mbéni *pouvoir [puvwar] tí lo / lo zí géré tí lo na yá tí kángba ní / tongana ázo ní así gígí na gígí ká tí lɛkɛ ténétí lo, lo sí gígí na li tí da / lo gá lo kú na pɛkó tí da ní / tongana ázo ní ali na da títɛnɛ afáa lo, ála gá, lo ɛkɛ apɛ [...] ála *commencer tí gí lo na lo má ténɛ́ ní awe , lo zía lórǫ́ da / lo ɛkɛ hǫ́ / mbéní báa, lo gá lo nzí nginga na ála kú lo na lége tí fáa lo / lo mú *vélo [vɛlɔ] lo ɛkɛ hǫ́ / lo *commencer tí *pédaler [pidalɛ] ngangó míngi / lo ɛkɛ kpé / ála gá amú likongó ní, ali na yá tí *rayon / agá tí na sése / ála gá tí gbó lo, lo zía lórǫ́ da lo hǫ́ / lo gá lo mú *vélo ní lo hǫ́ / *mais mo hínga yí só lo sára pɛpɛ / mbéní lá, lo dú mérɛngé / mérɛngé ní acke kété / na mamá ní, lo gá lo mú mérɛngé ní na ti tí mamá tí lo, lo tɛnɛ, ní kpé na lo *jusqu'à ní goe na mbéní ndo, sí mamá tí lo abata lo / amú mérɛngé ní, mérɛngé ní ade asára ngá yí pɛpɛ / *acommencer tí kpé na lo na yá tí ngonda / áwa tí wále só, atomba pɛkó tí lo *jusqu'à, agá atí lo, tí kété mérɛngé ní *même ade así ngá na nzɛ óko pɛpɛ / *et puis mérɛngé ní *afatiguer míngi na toto /

HSF, Sango Project 1962

kózo ní mbi .ɛkɛ na Yabalangba na íta tí mbi / na *mil neuf cent
cinquante quatre, íta tí mbi alóndótí gá na Sibut na ndo só, tí sára
[etwidyã]
*étudiant / mbi na lo áni ɛkɛ na ndo só / áni lángó na ndo só *jusqu'à,
áni kírí na Yabalangba na *cinquante huit / na así na *soixante, áni lóndó,
[swasãtẽ]
áni goe *jusqu'à na Ndengu / ndá ní así na *soixante et un, í lóndó tí goe
[Kõferãs]
na *conference na Fort Sibut / tongasó, áni kamáta ngó / áni kamáta ngó /
li tí áni bale ókɔ / ndá ní, áni *descendre na lé tí ngú,.(...) áni gá í
sí na ndó tí mbéní témé / aɛkɛ na gbé tí ngú ní / áni báa pɛpɛ / lé tí áni
[amantɛ]
ahé na ndó ní / tongasó í gá í sí ngó ní *amonter na ndó ní / yángá tí ngó
[grass]
ní adenge / ayí tí túku na áni / *mais, na *grace tí Nzapa sí áni sí gígí
ndo [trubiyõ]
na ndó témé só / áni goe ngbii áni sí na mbéní ndo / mbéní ní aɛkɛ *tourbillon /
tongasó, mbéní íta tí mbi ní atɛnɛ, aɛkɛ nzoní áni sára kái ngangó / sí
áni língbi tí sí gígí na yá ní / na ndáni áni sára kái ní, mbéní ókɔ aɛkɛ
dutí séngé / lo súku na lo, lo tɛnɛ, báa áni sí ndurú na yí tí ngangó awe,
*mais tɛnɛtí yé mɔ sára búbá tongasó / lo ɛkɔ súku na lo tongasó, li tí ngó
áni yí tí sí, *depuis tongasó,
alinda ngú awe / na áni ke sára kái ngangó / áni gbótɔ ngó ní na ti tí ngú
ní / akírí agbó ngbundá ní / áni sára kái ngangó aní sí gígí na yá ní / na
*l'heure ní só, li tí ngó alinda ngú só, ámɛrɛngé wále ní *acommencer tí
[sɛnyɨr]
dé kóngó / O *Seigneur / O *Seigneur / O *Seigneur / tongasó ála kóé
*acommencer tí dé kóngó tongasó / biani Nzapá amú ála / lo so ála na yá tí
ngú ní / áni goe *jusqu'à áni kánga ngó ní na Fort Posel / áni sí gígí,
áni goe na gére tí áni / áni sára lángó osió na lége / ndá ní áni sí na
Sibut / áni sára *conference jusqu'à dimanche ókɔ / ndá ní áni kírí na
kótóró / na áni kírí, áni sí na *place.... na Posel / mbi yí tí mú ngó ní,
mbí ke tí mbi / mbi tɛnɛ kózo ní, áni yí tí goe na lé tí ngú, *mais yí tí
ngangó ayí tí sí só / mbito asára mbi míngi / mbi yí tí mú tí ngó apɛ /
mbi
ndá ní átange ní íta tí mbí ní, ála kú na yá tó ngó ní, ála gbí tí goe /
mbi aɛkɛ goe tí mbi ns sése / *jusqu'à mbi sí sa kótóró / na tongana áni sí
[mɛrsi]
na kótóró awe, aní kírí *merci míngi na Nzapá /tongasó téné tí mbí awe/

HSF, Sango Project 1962

giriri mbi ɛkɛ na kótóró tí mbi na sése tí Batangafo / *Madame Taber [madam]

alɛkɛ.... mbéní kété *l'école tɛnɛtí ándi / na ndá ní mbi goe ká, mbi sára

ngú óse / mbi sí gígí tongana *moniteur *catéchiste / mbi kíri na Batangafo / [monitɛr] [Kati Kumɛ̃]

na ndá ní mbi *commencer kusára ní tí sára ázo só, í na ála sára kusára ní,

ála ɛkɛ tongana *pasteur tí kótóró ní / ála tɛnɛ, só í sára l'école kété, [pastɛr]

í hínga yí só, dadé fadɛ í gá zó tí *commande tí *place ní / tongasó, mbi tɛnɛ,

non, só aɛkɛ búbá téné laá / tongasó, mbi zía kusára ní, na mbi lóndó

mbi goe na Bangui / na tongana mbi sí ká na Bangui, mbi goe, mbi dutí na

place tí... Gbafio / mbéní *église ayí mbi tí sára na téré tí ála na mbáge

tí Bolongo / tongasó, mbi lóndó, mbi goe na Kolongo / mbi sára na téré tí

ála / *jusqu'à na ndá ní, áéré mbi, mbi gá na l'école *Biblique [bɔblik] / tongasó

mbi mú *merci na Nzapá / ténɛtí na yá tí l'école, ándi tara tí hínga téné

ndé ndé só mbétí tí Nzapá afa na áni / na áni commencer tí manda yángá tí

*Americain [amrikɛ̃] / na lége tí díkóngó yí, tí sí na bale óko, áni hínga [amɛrikɛ̃]

kété / tongasó, aɛkɛ yí tí mú merci míngi na nzapá, tongana Nzapá abata áni,

mbi sí na ndá tí l'école ní kóé, ɣ tí wára mbéní téné só na yá ní, aɛkɛ yí

tí merci míngi / gí aɛkɛ yí só mbi tɛnɛ /

[pak na vacâs]

éré tí mbi Biana André Benesou / aɛkɛ gí lá tí *Pâques na vacances / 1

í goe na Kabba na téré tí ngú tí gí ásusu / í na áméremgé tí wále otá / 2

í goe, í lángó (...) na nzoní da / mbéní lá, ázo atɛnɛ na í, ákótá yâmá 3

[kiti]

aɛkɛ ká / *et puis í *quitter na *place ní, í goe na mbéní *place encore / 4

(...) ála tɛnɛ *place ní *encore, kótá yâmá ní atambéla na li tí da / 5

*et puis í goe tí gí ásusu na ngú / í zía ámérengé tí wále na yá tí da 6

ní / tí kíríngó ní, í sí na yá tí da na bí / ámérengé tí wále *acommencer 7

[devori]

tí dó téré tí ála / ála tɛnɛ fadé yâmá ní *adévorer í / *et puis í sí í 8

[lun]

lóndó, na *place ní na bí / *temps ní *lune aɛkɛ da / í lóndó na bí, í 9

[traverse]

*traverser ákótá kéké atí na sése / í gá ngbii ngbii ngbii / (...) í sí 10

na *place só í lángó da só, *jusqu'à í lángó ká / así na ndá péréré, í 11

goe na *place tí ámbéni zo, alángó na téré tí í / ála mú na í yí tí tɛ / 12

[abruwi]

í kíri *encore na *place ní / í lángó, (...) í má *ábruit tí ngonda kóé / 13

(...) ámbéni kéké *acommencer tí kúngbi na téré tí í / (...) na bí, 14

pupu *acommencer tí gá / *et puis da ní alungúla, atí na sése / na ndá 15

péréré *encore, í lóndó í goe na kótóró / awe / 16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

HSF, Sango Project 1962

mbéní lá ókɔ, babá tí mbi azía mbi ge na Berberati ge / í goe na

Bossangoa, í na lo / *après [aprɛ], lo mú gbánda tí lo tí fángó susu / í na lo óse,

í goe / *jusqu'à agoe sí ká na Bossangoa ká, après lo goe lo báa (...)

ámbéní *chute [ašit] ní, só aɛkɛ sára ká ngangó míngi / lo gá lo tɛnɛ, lo goe húnda

*commandant [Komandã] lo tɛnɛ, *est-ce que mɔ *permettre [permɛtrə] mbi títɛnɛ mbi sára ᵒ kpakpa (gbagba?)

tí mbi ge / après, commandant ní atɛnɛ, oui, mbi yí sûsu míngi / après

commandant amú á-*manoeuvre na lo míngi / après, í goe na téré tí ngú / í

goe í sára kété kété da ní / na téré tí chute ní / après lo (...) to ámanoeuvre

ní, ála goe fáa ákéké míngi míngi míngi, tí sára na kpakpa ní / *bon après

lo....só aɛkɛ *temps tí vurú ndó, só nbú a-*commencer [were] awe / après ála

mú ákéké ní ála goe sára ákpakpa ní, ála goe sára á-*place tíkéké ní /

á-place tíkéké míngi míngi / bon fadesó, a-*traverser [traversə] kótá ngú só, aéré lo

Wam / bon, kótá ngú só aéré lo Wam, après, fadesó ála *placer ákéké ní kóé

awe, ála goe afáa ákété kété ákéké / ákété kété ákéké / bon après ála zía

ákété kété kéké ní, na lé tí só ála placer só / na lé tí ákpakpa ní só ála placer só / après ahúnzi awe, ála fáa ákété kété kéké, ála zía na place ní só / títɛnɛ ngú agoe na yá ní / ála placer ákéké nzoní nzoní kóé / bon aprẽs, agá ndurú na *première ngú tí Nzapá só apíka só / bon après ála zía kéké ní kóé, awe, ála fáa, ála goe fáa kéké pére / mí ŋgi míngi míngi míngi míngi / bon agá á-*barrer na lége ní kóé / après ngú a-comencer agoe na yá tí kpakpa ní / bon, après, ngú Nzapá a-commencer tí píka míngi míngi / bon après ngú ní asúku / na pɛkó ní, ndá péréré ála goe tí báa só / ásusu así yá tí kpakpa ní / bon après lo goe, lo tɛnɛ na commandant atɛnɛ bon, commandant ato na lo *camion títɛnɛ lo mú na ásusu tí goe na ní na *la CIP títɛnɛ ála ká na ázo / après commandant ato ázo ato camion óse / amú á-manoeuvre ní [assortir] u *assortir ásisu ní kóé na gígí / [ale] *allez ála mú ásusu azía na yá tí camion / ahó na ní na la CIP / après, na ndá péréré tongasó, ázo tí vélo agá míngi / tí gá tí báa susu ní só lo fáa só / ála ɛkɛ hínda zo só asára kɔa zo só asára kɔa tí susu ní só

aɛkɛ na ndo wa / ála ɛkɛ fa babá tí mbi atɛnɛ, bá lo bon, ála mú ánginza, ála

ɛkɛ vɔ na ásusu ní / na mabɔ́kɔ tí mbi kóé / bon, après, na ndá péré mbi hó tí

mbi na *école ká tí sára école ká na Bossangoa ká / na oui na Bossangoa /

bon après lá akúí, mbi ɛkɛ kírí mbi ɛkɛ rencontre ázo só agoe míngi / ámbéní

*vie babá ní só, ála ɛkɛ (mú ákáka azía na li tí ála) tí goe mú na párá tí ásusu

ní / na yá tí susu ká na place tí babá tí mbi ká / *ensuite, na ndá de

*encore, susu ná ngá kóé aɛkɛ tí / bon, na ndá de ní ngá ásusu ní aɛkɛ tí /

ndá péréré ácamion aɛkɛ gá gángó / ámbunzú ní ngá kóé, agá tí bá *barage ní

só babá tí mbi ní asára só / ála ɛkɛ *te donne kóé / a-tedonne téré tí láa

kóé / atɛnɛ mɔ láa mɔ sára yí só ? / zo laá ~~afáa~~ na mɔ *manière tí yí só zo

wa / lo tɛnɛ lo *[ɬeflesi] gí na li tí lo sí lo sara ní / aɛkɛ *[dapre]

ákótá zo (...) tí lo asára sí lo bá ní / sí lo mú *métier tí ábabá tí lo ní

laá, sí lo ɛkɛ tambéla na ní tí goe na ní só /

só lo tɛnɛ mbi ɛkɛ na kóli ape só, tongana wále adutí, ahínga kɔa tí
kóli, fadé kóli akę lo / fadé amú wále azía na da apɛ? / mɔ wále, mɔ
hínga kɔa tí kóli / mɔ hínga tí sukúla bɔngó, tí *repasser [repase], tí mú na lo
kóbe tí yángá tí lo / fadé lo goe gí ndéko tí mɔ wále gbá, lo kírí gí na
mɔ́ / lo tɛnɛ, wále tí mbi ahínga kɔa míngi, lo gá lo bata mɔ yá tí da /
ká mɔ zo só, mɔ *tourner [tɛrnɛ] séngé sí, mɔ hínga kɔa tí kóli apɛ, fadé kóli aɛkɛ
bata mɔ ngá / kóli abata wále ngbangatí nzala tí wále lá wa / abata wále
ngbangatí sárángó kɔa ní apɛ? / ní laá sí í gá í sára téné tí ngiá sí /
lo gá, lo húnda mbi lo tɛnɛ, mɔ wara tí mɔ kóli ní na ndo wa / mbi tɛnɛ,
kóli tí mbi laá amú na mbi nginza, sí mbi goe tí vɔ́bɔngó o / sí lo gá,
lo dé kíté na mbi / Kandáa aɛkɛ íta tí mbi laá aɛkɛ sára téné tí ngiá só /
títɛnɛ ázo ahé ngiá da / tí mbi, téné ní ahúnzi awe / (...)

*bon, tí mbi téné ní laá mbi yí tí tɛnɛ só, aɛkɛ téné tí wále tí mbi,

aɛkɛ téné tí zo kóé pɛpɛ / ngbangatí wále tí mbi, éré tí lo Josephine

Tongaotu / babá tí lo Denieli / mamá tí lo Seriɔkɔ / mbi kɔ́li tí lo Jean Singa /

Bonn wále kóé na dumia só, adú tongana wále yí mbi só / ka mbéní téné même

adú na téré tí áwále pɛpɛ / lá só mbi zía lo na da, mbi goe, même mbi goe na

Bangilu, mbi goe na ndo wa, mbi goe na Bouar / lo sára sioní yí / mbi goe mbi

kíté pɛpɛ, lá kóé gí wále tí mbi, na kɔ́li tí mbi, [dakɔr] d'accord, í ɛkɛ dutí yí

tí í / mais mbáná a ngbanga fúti yí míngi / sí tongasó mbi gá mbéní ndeko tí mbi kɔ́li

agoe nzí lo, tongana mbi tɛnɛ, bon mbi mú ndeko tí mbi kóli mbi fa agá gba ?

ndondo tí mbi ngbangatí yɛ / sí non mbi kɛpe gí wále na ngonda / mais lá

kóé, mbi ɛkɛ dutí na wále tí mbi / na wále tí mbi ahínga kɔa tí bongó tí mbi

*bien, abata yá tí mbi míngi / agí mbi nginza gí wále ní laá mbi mú awe / mais

mbi yí tí tɛnɛ mbi sára mbáná na pɛkó tí wále míngi míngi apɛ /

[dwa]
*bon, ídutí na kótórɔ́ só, í *droit tí sárángó kɔa tí yáká / (...)

yáká tí ɔ sindi, í sára, yáká tí kárákó, ísára, yáká tí gɔzɔ, í sára,

yáká tí ɔ kufu, ísára,/ bon,/ kɔa ní, í wara gí na ninza, aɛkɛ kɔz tí yáká

[limpwa]
tí í / bon / napɛkɔ́, (...) mbéní kɔa ní, na pɛkɔ́ ní, tongana *l'impôt atí

[la sas]
gí na sése, í *commencer tí goe na *la chasse tí gbánda / í sára la chasse /

[Kuta la mɛ]
Coup de main
í fáa yąma / í kírí na gbé kótórɔ́ / bon / mbunzú véní amú na í ɔ kute la mé,

tí sárángó nginza ní / *mais í bata mbunzú nzoní / ngbangatí bé tí kótórɔ́

agá nzoní, na í, ngbangatí mbunzú / sí í sára na ní, tongana mbunzú pɛpɛ,

í droit tí sára kótórɔ́ pɛpɛ / mbunzú alɛkɛ kótórɔ́ na téré tí í, sí í

batá gí mbunzú /

na kótóró tí í na ndo só, *il faut tongana mɔ sára kɔa apɛ, mɔ ɛkɛ zo apɛ / il faut mɔ sára kɔa / mɔ ɛkɛ zo / mɔ sára kɔa tí yáká, mɔ ɛkɛ zo / mɔ tɛ na yá tí mɔ *aussi / mɔ goe na ngonda, mɔ gí yąma tí mɔ, mɔ fáa, mɔ ɛkɛ tɛ na yá tí mɔ, mɔ ɛkɛ wara na nginza / tongana nɔ gí apɛ, mɔ língbi tí wara nginza apɛ / na ndo tí sése só, mabókɔ tí mɔ agbó kɔa ngangó, mɔ ɛkɛ wara nginza / tongana mabókɔ tí mɔ agbó ngangó apɛ, mɔ ɛkɛ wara nginza apɛ / ála má / *mais na kótóró só zo asára téné tí sárángó kóá, na ála má ndo apɛ, mési tí ála aɛkɛ ngangó / na fadesó ndo só í ɛkɛ *indépendance [dɪpandã] / tongana mɔ sára kɔa apɛ, mɔ aɛkɛ wára yí apɛ / mais fadé sí í ɛkɛ *dependance, mɔ zía bé tí mɔ fadesó mɔ ɛkɛ tɛnɛ mbi ɛkɛ dependance / mɔ sára *tout *[reseser] tí kɔa só na ndo tí sése só, mɔ wara na nginza ní / fadesó, zo ahínga, *oui mɔ ɛkɛ dependance / *eh bien tongana mɔ sára kɔa ní apɛ, ála hínga atɛnɛ mɔ ɛkɛ zo apɛ / mɔ ɛkɛ yąma / mais kótóró tí í na ndo só, aɛkɛ kótóró tí Gbaya / éré ní Barkapande, Daniel Bakɔyɔ / mais bí ɛkɛ na ndo só,

í ɛkɛ zo só zo / [...] asára téné tí kɔa na ála, ála má mbítí mbírí na mé

tí ála, ála sára na kɔa / atɛnɛ, oui, í ɛkɛ má téné só í goe sára na kɔa só,

ála fa na í só / eh bien bé tí mɔ aɛkɛ da / mɔ goe mɔ sára na ní / li tí

mɔ aɛkɛ da mɔ ɛkɛ sára na ní / eh bien tongana mɔ ɛkɛ tambéla kíríkiri

tongana mbo, eh bien tí yíngó samba goe na ní / tí lán-ó na gígí, ~~tí~~ goe

na ní / tongana á~~gbana mbala~~-gba-na-mbáná, yí tí kɔa tí ~~bana mbala~~ gba-na-mbáná awára mɔ, mɔ ɛkɛ

zo apɛ /

téné só mbi yí tí tene, aɛkɛ téné tí mbéní téré tí gɔ́gɔ́á / na mbéní

lá mbi lɛkɛ likongó tí mbi nzoní, mbi goe na ngonda tí gí mbéní gɔ́gɔ́á,

tɛnɛtí nzala tí kása asára mbi míngi / awe (...) mbi yí tí goe, mbi wara

géré tí ála / na mbi ɛkɛ tomba.... mbi ɛkɛ gí ála / na mbi yí tí báa

mbéní kété ní así gígí / agá, lo yí tí sára berá ngangó na mbí / na tongasó

mbi *monter kéké / na lo kírí adú lo asára gí lángó ókɔ, lángó óse pɛpɛ /

sí lo antbá tí sára bera da mbi só / na ákótá ní angbá tí báa lo / na lo

kírí *encore, mbi *descendre tí goe, lo gá na mbi / na mbi kírí mbi lóndó

na kéké [ankara] encore / lo kírí lo goe lo dutí / na ákótá ní kóé, aɛkɛ báa lo /

na tongasó mbi tɛnɛ yí só aní tí sára tongana yę / na mbi gí bé tí mbi

míngi / mbi tɛnɛ, ákótá yí aɛkɛ / mais gí kété kété ní só adú lo gí fadé

fadesó, géré tí lo akpínga apɛ / mais lo láá asára ngangó na mbi, tongasó

fadé mbi sára tongana yę / tongasó mbi kánga bé tí mbi / mbi tɛnɛ fadé mbi

encore lége óta ní, na mbi goe / lo gá na otá ní só lo yí tí mú mbi bíaní /

tongasómbi tɛnɛ, a, só ngangó tí mbi awe na lége só / fadé mbi zía lége tí

ála na mbi goe na mbéní ndo mbi gí ákété kété ní / mbi gá na ní sí wále

tí mbi ató na mbi na place tí ngunzá só awɔ́kɔ / mbi na Ɓata só / (...) na

kété kété gɔ́gɔ́á só aɛkɛ tongana [bɛbɛ] *bebe / mbi goe tí fáa bebe tí gá tí sára

na da tí mbi tɛnɛtí ngú apíka míngi / na mbi goe awe / gí kété ní só así

gígí na sése akó géré tí mbi míngi ahɔ / na mbi ɛkɛ àa ngangó tí ge tí

(...) fáa pɛpɛ / na mbi goe mbi húnda mbunzú / na ála mú na mbi péré /

na mbi kánga na ndó tí da tí mbi na só aɛkɛ téné tí *merci ngá na lége tí

yí só akánga, tɛnɛtí lo sára ngangó na mbi míngi / na mbáge tí téné ní

aɛkɛ tongasó / téné tí mbi awe /

tongasó, yí só asɔ mbi, mbi yí tí sára téné só na áíta tí má ngá / 1

mbi ɛkɛ na kótá yáká só alɔ́ingbi ɔ́kɔ pɛpɛ / na lá kóé dole agoe tí tɛ 2

yáká só / na mbi gí bɛ́ tí mbi mínɔ́i / mbi tɛnɛ fadé mbi sára tongana yę 3

tí tomba ádole só / na tongana aɛkɛ tongana tí giriri fadé ádole ahúnzi 4

yáká tí mbi só bá̧íní/ maís na lége só, tongana ázo awara ngombe míngi awe, 5

sí mbi ɛ́kkɛ na ngía/ tongasó, mbéní íta tí mbi aɛkɛ na ngombe ɔ́kɔ, na mbi goe 6

mbi sára téné só, téné tí dole só atɛ, ahúnzi yáká tí mbi kóé só ąn lo / na 7

lo gá na mbi / na tongasó í goe / na ádole aɛkɛ tongana omaná na yáká ní / 8

na mbi tɛnɛ fadesó yáká ní (...) aɛkɛ ngbá na mbi lá wa / aí í goe tí 9

*fatiguer téré tí í séngé sóɔ/ na lo tɛnɛ *non, fadé áni goe dá tí báa / 10

na tongana ání goe awe, na lo píka ngombé ní lége óse, afáa dole omaná / 11

afáa dole owaná / ~~afáa dole omaná~~ / na pɛkɔ́ tí fángó dole só, tongana lo 12

fáa dole omaná awe, í gę́ na kɔ́tɔ́rɔ́, í dé kóngó na yá tí kɔ́tɔ́rɔ́ kóé / na 13

kɔ́tɔ́rɔ́ ukú, aɛ́kɛ kótá kɔ́tɔ́rɔ́ míngi / agoe / na tongana ála goe, ála sí na 14

*place tí dole só awe, ámbéní afáa dole ní / afáa afáa afáa / mbéní aɛkɔ

kéké / aɛkɔ wá na gbé ní, azía da / tongasó, (...) tongana dole kóé aɔle

awe, ála bóngbi ála zía na *sac / tongana agá na kótóró awe, agá taá yí só

áni wara mɔsɔrɔ da ahɔ́ / *même mbi *penser na ndó tí yáká tí mbi só encore

pɛpɛ / tɛnɛtí mbi wára dole míngi / mbi fáa *morceau ní tongasó, *cent [sã]

francs [frã] / cent francs / cent francs / mbi wara nginza da / (...) agá

ndurú tongana *quarante mille [Karãt mil] / quarante milli só mbi wara / na mbi ɛkɛ na

ngiá da míngi tongasó, (...) yí só awara mbi na yáká só, tongana ngombe

aɛkɛ pɛpɛ, mbi língbi tí wara même mɔsɔrɔ na leége tí.... na place tí yáká

tí mbi ókɔ pɛpɛ / tongasó na lége só, mbi fá awe / mbi fáa doée só, na mbi

kírí mbi wara (...) yama na place tí yáká tí mbi só / tonasó téné ní asɔ

mbi míngi, tongasó mbi yí tí tɛnɛ sí fadé ázo aɛkɛ má / tongasó na lége só

tongana mbi wara nginza só awe, mbi ɛkɛ na ngiá na place tí yáká tí mbi só /

A. fadésó mɔ de tí tambela na ngombe ní /

B. ngombe ní / áíta tí mbi vɛní avɔ /

A. fadesó mɔ húnzi ádole ní awe / ála kírí apɛ /

B. ᵑgole ní fadesó agá ẽⁿᶜvore apɛ o / bá ᵃ̀mbi fáa lo só ahó hóngó bíaní /

átanga ní só angbá só ála kpé bíaní na kótóró tí ála / na.... mɔ hínga kóé,

téné tí ádole só / tongaⁿba amá tótóⁿgó tí mbúrú só, fadé angbá lá wa /

angbá apɛ /

A. *mais mbi báa bɔngó tí turúgu na téré tí mɔ, mɔ ɛkɛ turúgu /

B. mbi / turúgu / [...] mɔ húnda mbi téné tí turúgu tɛnɛtí yę /

A. só aɛkɛ bɔngó tí turúgu apɛ /

B. oui ma, aɛkɛ bɔngó tí turúgu / mbi hínga / na mɔ sí na galá ngá apɛ /

A. ade mbi sí na galá apɛ /

B. a, na galá bɔngó só aɛkɛ mínᵍbi /

A. maráⁿ tí bɔngó só aɛkɛ míngi /

B. oui /

A. maiɛ só atɛnɛ yę

A. mais só atɛɛ yę / áturúgu aɛkɛ míngi fadesó /

B. á (...) mbi hínga apɛ / aɛkɛ tongana á-*aider mbi wala yę /

A. só bɔngó tí aider mbi /

B. oui só, *peut-être ála lungúla na téré tí áturúgu só ála fáa ála na berá sí, ála gá tí ká, mbi hínga pɛpɛ / tongasó mbi wara ngá na mbi / mbi yú / na mbi báa *insigne [ĩnsĩɲ] na yí kóé / só mbi tɛnɛ, agá tongana insigne tí á-*[azudą] wala *[caparal] [Kabəral] mbi hínga pɛpɛ /

A. sí anzɛrɛ na mɔ /

B. oui a mbi yí da míngi ahó /

A. sí tongana zo abáa mɔ yɔngórɔ, atɛnɛ, a, turúgu laá aɛkɛ gá só /

aɛkɛ kpɛ tí ála /

B. oui, oui, mbéní láa mbi mú bɔngó só, mbu yú apɛ, mbi goe tí sí na galá ká, na mbéní ázo abáa mbi akpé mbito / ąla tɛnɛ peut-être *gendarme sí agá tí mú ála / na mbi tɛnɛ non, aɛkɛ mbi, zo séngé láa / tongasó aɛkɛ tong na

yí só, mbi yí da míngi / tɛnɛtí ázo kóé akpé mbito tí mbi /

A. mɔ vɔ, ngéré ní aɛkɛ nginza ókɛ́ /

B. só /

A. mm /

B. wa ní atɛnɛ na mbi, atɛnɛ mbi vɔ na cinq cents francs [sĩn sã] / na mbi tɛnɛ non, mbi língbi tí vɔ cinq cents francs pɛpɛ / tongasó mbi mú na lo trois cents cinquante /

A. mais wa ní aɛkɛ zo wa aɛkɛ mbéní Hausa, Arabe, wala yę /

B. aɛkɛ Azeraï /

A. yę /

B. lo ɛkɛ Azeraï /

A. Azeraï /

B. Azeraï / lo ɛkɛ mára tí Tchad ká /

A. tí Tchad /

B. oui / na mbáge tí Tchad ká /

A. mɔ ɛkɛ sára téné na lì na yángá tí Sango wala yę / yángá tí yę /

B. mbi sára téné na lo na yángá tí Saa /

A. tí yę /

B. saa /

A. Saa

B.oui / Sara-bagrima /

A. ąą /

B. tɛnɛtí lo má yángá tí Sara-bagrima / tongaso mbi sára téné na lo na lége tí Sara-bagrima /

fadeso mbi de na mérɛngé / na mbi ngbá na yá da tí mbi / tí babá tí mbi / na ála gbó í na kɔa tí *[ɛrpɛ] RP / na Bedaya / na í goe ísára kɔa ní / na ála píka í míngi, álíngbi apɛ / na mbi kpé mbi gá na kótóró tí mbi / mbi tɛnɛ, tongasó mbi língbi tí goe encore apɛ pɛ / na ála gá na yáda tí babá tí mbi atɛnɛ, o mérɛngé tí mɔ ní ngbanga tí yɛ, sí aɛkɛ ndé / (...) na ála gbó babá tí mbi ní, agoe azía lo na da tí kánga / zusqu'à lángó mbásámbará / na ála lungúla awe, atɛnɛ a*payer [peyi] / na jusqu'à sí, *canton [Kantun] ní na kótóró tí í sí asára na yá da ní / awe / naéré tí mbi *première aɛkɛ Bero Françoise / na mbi ngbá tí píka *bal [bal] / na atɛnɛ éré tí tí mbi aɛkɛ Collegien [kɔlɛžɛ̂] / na ála zía gí tongasó / na téné ní lâ / na mbi sára *école na ndo só / na *libre [livrə] ní laá / na mbi ngbá tí sára ní só, jusqu'à, tongana mbi gá só / na tongana mɔ yí tí díkɔ livre ní kété, títɛnɛ mɔ má / mbi díkɔ na mɔ mɔ má /

áíta, fadesó mbi yí tí sára mbéní téné na í / mbí yí tí sára mbéní

téné na ála tɛnɛtí ála língbi tí má / tɛnɛtí giriri só, áni ɛkɛ sára kusára

tí Nzapá ngiá aɛkɛ da ókɔ pɛpɛ / mbéní lá tongana ání yí tí goe *dimanche [dimasse]

na mbéní makúnzi ókɔ aɛkɛ na kótóró tí í só, lo sára ngangó míngi na í /

tongana ámbéní láa ayí pɛpɛ, tɛnɛtí ázý agoe na da tí Nzapá pɛpɛ / a-*[bote] voter

áz [Kabita]
ɬɸo tongana *capita / azía ála na yángá tí da tí Nzapá, atɛnɛ, zó ókɔ

alíngbi tí li pɛpɛ / mais *quand même, ɬa *l'heure ní só ála ɛkɛ sára ngangó

na í, mbéní zí a-*[forsɛ] forcer téré tí ála ngangó míngi tí li na yá téné tí Nzapá /

mbéní lá ókɔ, tongana ání yí tí goe na da tí Nzapá, nakuɬzi só asára ngangó

míngi / lo mú í tongana osiɬ tongasó, na agoe na í na gbɛ́ lé lo / capita ní

agoe na í na gbɛ́ lé makunzi só / na ála zía í na sése ála píka ngbundá tí

í / na *chicotte / lo tɛnɛ, lá kóé lá kóé gí tí goe na da tí Nzapá / *mais

tí tongana lá tí dimanche agá awe, áni goe na da tí Nzapá, áni dó ɬége tí

yáká tí *coton tí zía sí yáká afúti / tongasó, tongana mbéní *commandant agá

awe, fadé ála wara téné tí kírí pɛpɛ / tongasó ayí tɛnɛtí gbánzi lége tí

zo tí nzapá sí, ála língbi tí goe na da tí "zapá pɛpɛ / tí má téné tí

Nzapá / na lége só lo mú ámɛ́ɛngɛ́ tí Nzapá míngi / apíka ála na chicotte /

ására mbéní, tí yę samba na taá l'heure só / (...) áni yí ɔkɔ pɛpɛ, tí yę

samba pɛpɛ / mais gí yí ɔkɔ lo forcer áni tí yę samba anngangó / tongasó,

aɛkɛ ngangó mbíni, mais aɛkɛ yí tí mú *merci na "zapá, tɛnɛtí áni wara

*indépendance / tongasó apɛ, giriri áni língbi tɛnɛtí tambéla na téné tí

Nzapá pɛpɛ / na ngá, áni língbi tí fɔnɔ yɔngórɔ pɛpɛ / mais merci na Nzapá

só alɛkɛ lége sí áni wara siriri, na yá l'heure só tí sambéla lo / tɛnɛtí

áíta téné só mbi téné só, mbi téné só, mbi tɛnɛ na ngú lé aɛkɛ kété téné

pɛpɛ / tí dé éré tí Nzapá na yá l'heure ní só, wála tí sí gígí na lá kúí

tí mú mbéní tí díkɔ, aɛkɛ pɛpɛ / tɛnɛtí lá kóé, tongana amú í tí goe tí

sára kɔa, í sára jusqu'à jusqu'à jusqu'a jusqu'à lá akúí / tongasa l'heure

tí kótá lá, tongana mbéní zo, tongana makuńzi wala capita abáa mɔ na kótóró

na l'heure tí kótá lá fadé fadé ála mú mɔ awe / tongana ála mú mɔ awe, ála goe tɛnɛtí mɔ sára kánga na gbɛ́ lé makunzi ní, tɛnɛtí lángó osíí wala lángó óta / na ndá ní lo yí tí zía mɔ, amú apíka mɔ na chicotte ngbii ngbii jusqu'à sí azía mɔ / atɛnɛ, mbéní lá fadé mɔ sára tongasó pɛpɛ wala yɛ / na mɔ yí da / mɔ tɛnɛ *oui, ní língbi tí sára *encore pɛpɛ / sí zía mɔ / mais giriri só aɛkɛ ngangó míngi / mais, fadesó lébe alungúla na báni, na lá tí dimanche kóé,mbéní zo tí sára téné na mɔ aɛkɛ pɛpɛ / mɔ ɛkɛ *liberté [liberte] tí goe tí má téné tí nzapá / mais giriri aɛkɛ ngangó míngi / na *temps [tã] ní só (...) tongana commandant aɛkɛ na Paoua ká, na ato turúgu ɓkɔ, atɛnɛ lo ɟá sára kɔa / lo zía téné só, commandant atɛnɛ só kóé awe, tí gí téné tí bé tí lo mbéní, lo ɛkɛ fa téné / atɛnɛ, ázo asára tongasó / ázo asára tongasó / tongana kózo yí só lo sí na kótóró, lo húnda gí tí tɛ ngása / wala mbéní kóndo / sí lo húnda na ngangó / sí ála mú na lo / tongasó lo tɛawe, lo hó tí lo hóngó / tí goe tí sára ~~kóé~~ kɔa / na yí só aɛkɛ ngangó bíaní / mais merci na Nzapá sí lo sára sí

áni wara temps tí tambéla mbírímbírí fadesó / na téné só mbi téné só mbi tɛnɛ

na í, áíta, aɛkɛ ngbanga tí í tí zía mé tí í mbírímbírí, tí má / aɛkɛ kété

téné pɛpɛ / tongasó (...) na lége só mbi fa na í, tɛnɛtí aɛkɛ yí só asára

ngangó na í ázo tí "zapá tí giriri / tongasó mbi fa na í sí í língbi tí hínga

ndá ní / ndá ní aɛkɛ tongasó / éré tí mbi aɛkɛ Beninga Louis / na aɛkɛ yí

só, yí tí vundú só asára mbi sí mbi fa lége ní na gígí sí tongana mbéní zó

tí Nzapá aɛkɛ na mbéní zo alíngbi tí má gó tí mbi só nagá / na lá ní só,

tongana mbéní mbunzú óko, éré tí lo Petite Jean, (...) lo goe tongana [šɛv] chef

de district na Paoua, na tongana lo fono tí báa kusára ndé ndéna yá kótóró

tí Paoua ní awe / na lo sí na mbéní kótóró óko / cantón ní aɛkɛ éré tí lo

Cinqbé / tongana lo sí da awe, lo bóngbi ámérengé, áwále só ade maría, só ála

dé ála mú kóli pɛpɛ / abóngbi ála kóé na ndo óko / na ála aɛkɛ dódó / na éré

tí dódó na yángá tí "aba atɛnɛ gaaga / na tongana ála dódó, lo lɛkɛ table

kóé na gígí lo dutí da só lo ɛkɛ tɛ yí / lo ɛkɛ tɛ yí / sí ála dódó jusqu'à

ála gá ála gbó li tí lo tongasó sí / ndá ní, ála kírí, ála goe na *place tí 1

dódó ní tongasó / na tongana ála dódó ála gá ála gbó li tí lo awe, lo lungúla 2

páta lo mú na ála / (...) lo lungúla páta na ndo só lo múna ála / gí tongasó 3

awe ála goe na dódó ní / tongasó mbéní lá, lo kaáta mbarata tí canton tí 4

kótóró ní na lo ɛkɛ goe lo fonó na yá tí kótóró ní / na yá tí kótóró ní / 5

na lo goe lo té mbéní wále óko / wále ní aɛkɛ wále tí *[kapakal] Ndokuma / 6

tongasó lo gá lo sí lo wara lo / na wále ní akaáta ɔurú tí yąma / só apɛtɛ / 7

sí ngú ní así gígí awe azía dongó yongóro da / tongasó, tongana mbunzí ní así, 8

lo tara lo báa / lo tara na yángá tí lo báa, anzɛrɛ awe, lo tí da ngá tí tɛ 9

tɛnɛtí wále só alɛkɛ / na mbi *penger mbi tɛnɛ, ámbunzú alíngbi tí tɛ yí 10

tongasó pɛpɛ / mais dongó só lo tɛ só, lo penger tongana yę, sí lo tɛ dongó 11

yongóro só / na mbi kúí na ngiá bíaní / íta, alíngbi óko ppɛ / mbi tɛnɛ mo lá 12

kóé só áni bá só, mbunzú lá óko así na ndo só, na lo tɛ yí tongasó pɛpɛ / mais 13

purú tí yąma só álą pɛtɛ awe, sí ála zía dongó yongoró da, na mbunzú só atara 14

awe, na anzɛrɛ, na akírí atɛ só ayí tí tɛnɛ yę / na mbi pender míngi / tongasó mbéní marâ tí mbunzú tongasó, agá na *Afrique só aɛkɛ nzoní wala yę / tongasó aɛkɛ kusára tí lo / (...) yí kóé aɛkɛ nzoní / tongana zo awara yí só anzɛrɛ na atɛ / na akángá lége tí nzala awe só, aɛkɛ nzoní / tongasó mbi tɛnɛ só merci míngi / yí só lo sára lo hínga yí / ámbéní zo (...) ayí tí gí mbéní yí tí nzoní tí tɛ / ayí tí gí mbéní yí jusqu'à tí wara nzoní yí tí tɛ / na ndá ní kété nzara afáa ála na yángá ní / tongasó yí só lo sára aɛkɛ nzoní míngi / tongasó aɛkɛ kété *histoire só mbi fa na í tɛnɛtí í hínga ngá lége só ázo tí giriri agá / na lége só ámbunzú agá na sára yí tongasó na pópó tí áni ázo vɔkɔ́ ngá / aɛkɛ tongasó / na lo ɛkɛ nzoní na ázo míngi / tongana kótóró só, lo sí da, lo fáa yąma lo bi na sése / lo éré ázo kóé tí mú *léçon na ála / sí ála wara tí tɛ na kóbe ngá / (...) tongasó aɛkɛ téné só mbi tɛnɛ sí áíta alíngbi tí má ngá /

na lége só, tongana babá adú mbi, kusára tí mbi aɛkɛ tí mú gbánda

tí tambéla na babá na ngonda / na pɛkɔ́ ní, tongana mbi gá kóli awe, mbi zía

lo / só mbi de mérengé kétékété, lé tí mbi alungúla awe / na mbi hɔ́ mbi goe

[pɛti bwe] [trãntinɛf]

mbi sára kusára tí *petit boi / na ámbunzú na Bangui na *trente neuf /

[gɛr]

*jusqu'à temps tí *guerre na trente neuf, (...) mbi kírí na mbunzú, mbunzú

ahɔ́ agoe na guerre awe / *bon mbi wara mbéní mbunzú *encore / mbi goe na lo

na Bouar / mbi sára ngú ókɔ / bon, mbi kírí na Bouar, mbi goe sí na Berberati,

mbi sála ngú osió ká / bon áni kírí encore í goe sí na Bangui / í kírí

encore tongana í sí na Berberati encore / mbi goe tí zía lo ká na Douala /

mbi goe sí na lo ká na Douala, mbi sála *vingt trois jours ká na Doula /

[fɔrsɛ]

bon, mbi kírí awe / só yí só a-*forcer mbi, mbi hínga pɛpɛ / mbéní *docteur

[Kužinyɛr]

*oste lo ɛkɛ na Bangui fadesó / mbi sára *cuisinier na lo / na pɛkɔ́ ní,

mbi gí téné tí giá na lo na cuisine / mbi tɛnɛ lo, bon mbi yí fadesó tí

[abitɛt]

goe na *Monsieur Brase na Paoua, tí báa kótóró tí mbi / tɛnɛtí mbi *habiter

na mbéní ndo ká mbi girísa á-*famille kóé awe / mbi yí tí kírí tí báa ála /

bon docteur atɛnɛ mbi o, (...) mbi sára kɔa na lo / mbi ɛkɛ nzoní na lo /

mbi sára mbéní yí pɛpɛ, na lo encore lo yí mbi míngi, tɛnɛtí yę mbi zía lo

na ngangó tongasó / mbi tɛnɛ lo, tɛnɛtí nzara tí kótóró asára mbi awe /

lo tɛnɛ bɔ̀n lo língbi tí kánga lége na mbi pɛpɛ / lo *signe [sniyɛ] carnet tí

mbi kóé / lo mú na mbi lége, mbi gá mbi sí na Bozom̂ / mbi sára *huit jours

na Bozom̂ / í hę́ í goe sí na Bambala na *palce só ála sára yáká tí *commandant

ká na *aoua só/ bɔ̀n mbi sára ndo só *six mois / tongasó, mbì hínga pɛpɛ kusára

tí Nzapá só ayí tí forcer mbi gá alungúla mbi da awe / bon, tongasó, mbi mú

lége mbi gá mbi sí na *ozom̂ / mbi hę́ mbi goe na kótóró tí mbi / mbi goe

dutí mbi sára nzɛ ókɔ / *on, Monsieur Etienne adutí na (...) Bogila /

tongasó mbi goe sára *aide [edi] na lo / mbi goe sára aide na lo jusqu'à, na

mbi wara *baptême [batɛm] ma *cinquante deux / mbi wára baptême na cinquante deux

awe, na pɛkó ní, monsieur Jobson aéré óni tí gá tí sára kété école / mbi

gá mbi sára kété école / na pɛkɔ́ ní í hɔ́ na Bassai / í goe sára ngú ɔ́kɔ

na Bassai / só monsieur Sunny ade na Bassai / na pɛkɔ́ ní, áni kírí awe,

Monsieur Jabson amú mbi, mí goe dutí na kɔ́tɔ́rɔ́ tí mbi / ngú ɔ́kɔ encore /

na pɛkɔ́ ní agú la mbi, mbi gá na l'école encore / na pɛkɔ́ tí l'école

awe / bon ato mbi na lége tí Bouar / mbi kírí na lége tí Bouar / mbi fa

téné na lége tí Bouar ngú ɔ́se / mbi kírí na lége tí Bouar, tongasó aéré

mbi gá na kété kété bala mbi gá mbi dutí na ndo só / mbi sára ngú ɔ́kɔ

[egzamen]
awe / mbi sára examen mbi mú lége mbi gá na ndo só / tí sára l'école /

fadesó, áni perp awe tí sí gígí / ngú otá tí áni laá / tongana dix sept

fadé áni sí gígí / tí goe na kɔ́tɔ́rɔ́ / mais áni hínga ndo só, fadé Nzapá

asára na áni, tí dutí da / tí sára kusára, aɛkɛ yí ahɔ́ kóé, tongana mɔ

yí tí sára kusára tí nzapá, wala ndo só mɔ́ yí tí dutí da, mɔ lángó na bí /

l'heure só mɔ yí sambéla, ahúnda lo kózo ní / fadé lo fa na mɔ ndo só,

fadé mɔ goe tí sára kusára da / aɛkɛ ngbaga tí mɔ tí choisir [soazɛ] ndo na bé

tí mɔ pɛpɛ / mɔ hínga pɛpɛ / tongana mɔ yí mbéní ndo, fadé mɔ tí na place

tí wa / húnda lo Nzapá lo wa tí yí / fadé lo fa na mɔ lége tí goe da /

na tongasó, na lége só mbi zía ábabá tí mbi, mbi tambéla yɔngórɔ jusqu'à /

na fadesó Nzapá vɛní alungúla mbi / na lo kírí mbi na *place só lo dú mbi

da / mbéní lá mbi tara, tongana mbi sára école na ozom ndo só / bon, mbi

sí gígí, mbi goe dutí na kótóró awe / mbi tara tí kɛ lo Nzapá / mbi goe

[Kõferãse]

yí tí mbi na ngonda tí gí kóbe tí mbi / ála éré mbi tɛnɛtí *conference

gbá / lége óse mbi gá na conference pɛpɛ / na pɛkó ní mbi goe na ngonda /

mbi lángó na ngonda yɔngórɔ / lo Nzapa lo goe wara mbi na ngonda / lo tɛnɛ

mbi o bon / mbi báalo / mbi gí lo wara mbi awe / mbi kpé lo / mbi wara lo

na ngonda / lo wara mbi awe / bon, mbi o fadé mbi sára yɛ / fadé mbi sa

samba encore / lóndó fadé mbi gá mbi hɔ́ ngbangatí kusára tí lo / fadé mbi

sa samba encore / mbi tɛnɛ na lo / fadé mbi sa samba apɛ / ndá ní só, mbi

má yángá tí lo lá só mbi ɛkɛ na kusára tí lo laá / mbi ɛkɛ na mbito míngi

na lége tí lo / tɛnɛtí lo vɛní wara mbi / lo fa na mbi lo vɛní / mbi báa lo awe / mbi ɛkɛ mbito tɛnɛtí lége tí lo fadesó/ mbi mú *merci míngi tɛnɛtí só lo zía mbi na yá ní / na ahɔ́ kóé / yí ókɔ mbi dutí na yá tí lo / kusára tí lo / mbéní yí asára mbi pɛpɛ / mbi yí ókɔ kótá yí só asára mbi / tɛnɛtí mbi wara mérɛngé na akúí óse awe / na mbi ɛkɛ séngé mbi wara pɛpɛ / mbi hínga pɛpɛ yí só lo lɛkɛ tɛnɛtí mbi / mbi língbi gí bé tí mbi pɛpɛ, tɛnɛtí lo ɛkɛ wa tí yí só, lo lɛkɛ tɛnɛtí ázó tí lo / fadé lo sára na mbi tɛnɛtí mbéní lá / téné tí mbi awe /

tongasó, mbi yí tí fa mbéní téné só, babá tí mbi atɛnɛ giriri na lége tí ázo só alóndó ká na Cameroun / ázo só aɛkɛ áPulani [áPulu], wala áPulani [ápulani] aéré ála tongasó /

A. Pulani /

B. áPulani, na ála gá mú ábabá tí mbi tí giriri tongana ángbáá tí ála / tí goe bata ála / na aká ála na mbéní ázo tí bata só agá / tongasó ála gá wara babá tí mbi / na babá tí mbi asára *marriage [mariyaži] tí lo awe / lo kamáta mamá tí mbi / na lo dú kózo mérɛngé tí lo / kété kété kékéréke, áPulani só, agá así na ndo tí ála tí gbó ála / atomba ála / na lége tí kpéngó tí mamá tí mbi na mérɛngé só aɛkɛ pɛpɛ / na babá tí mbi azí lo na *devant tí lo / na lo ɛkɛ tambéla na pɛkó / na omba tí mbi ngá / tongasó ála gá míngi / ála gá angára / ála na mbarata tí ála, tí gbó ála míngi / tongasó babá tí mbi atɛnɛ, mamá tí mbi azía kété kété mérɛngé só na ngonda sí lo zía téré tí lo, sí ayápu (~~ayá ~ pu ~ pupu ?~~) nzoní tí kpé / sí fadé lo só

tére tí lo nzoní / na tongasó mamá tí mbi abáa kété kété mérengé tí lo só

anzere na lo míngi / lo yí tí zía lo na ngonda pepe / ámbéní babá tí mbi

agá kamátá mérengé só, azía lo na sése / na lo tene *non / lo yí mérengé

angbá na sáse pepe / tongasó atene lo [...] / lo kpé lo goe / tenetí yę

lo ngbá tenetí kété kété mérengé só / na tongasí mamá tí mbi só akpé /

na babá tí mbi alutí tí tiri ńa ála / jusqu'à tongana mamá tí mbi na ámbéní

babá tí mbi, na omba tí mbi, só ála kpé yongóro kété awe / babá tí mbi

akpé na pekó tí ála / na báPulani sí akpé na mbaratá tí ála agoe wara ála

awe / angóro ála / títene agbó ála na mbarata / tongasó babá tí mbi alutí

jusqu'à atiri na ála / sí mamá tí mbi na ɔmba tí mbi ní ála kpé / na lo

tomba pekó tí ála mbéní / tongasó ála goe jusqu'à, na babá tí mbi só

ahó ála na lége tí ngangó tí ɔo / tongana lo sára ngiá, fadé ála mú mamá

tí mbi, na omba tí mbi na ákété kété babá tí mbi, tí goe na ála na sése tí

Camaroun / tí goe ká ála na ámbéní zo tí *bateau [bato] / na tí goe na ní na yongóro

lége ká tí káála / tongasó babá tí mbi só asára nbangó jusqu'à / na ála goe

awe, áPulani só akírí na kótóró tí babá tí mbi / tongana ála tombá ázo

kóé kóé na yá tí kótóró awe, ála kírí tí goe lángó na yá tí kótóró / na bí

awe, babá tí mbi só ála akírí awe / ála gá sí na ndo tí mérengé só / ála wara

lo, lo ngbá na finí / lo kúí pepe / na ála mú éré tí aba na lo / atene

éré tí lo ndokain / atene lá tí kpéngó / tongasó ála wara mérengé só, na

fadésó mamá tí mbi só adú ámérengé tí lo ukú / áni kóli áni eke osió / na

mérengé wále aeke óko / na kózo mérengé só, lá ní ála eke gbó lo sí adú

na áni pepe só, mérengé só adú mérengé mbásámbárá fadesó / na lo eke kózo

íta tí mbi só lo eke na kótóró fadesó / éré tí lo Ndokain / na lo dú

ámérengé mbásámbárá / tongana babá tí mbi asára ngiá, ká mbi só, mbi eke

nando só tí díko téné tí mbéti tí Nzapá, tí goe fá na á zo pepe / aeke téné

só mbi eke na ngiá míngi da / tí lungúla yángá ní / na ála téné tí merci

tí ámbunzú / tongana ámbunzú agá pepe, fadé mbi só adú mbi pepe / fadé ázo

só agá tí gbó mamá tí mbi na ábabá tí mbi tí goe sára ála ngbáá ká /

tongasó mbi ɛkɛ na ngiá míngi tí mú merci na ámbunzú /

na téné só, mbi yí tí fa fadesó, aɛkɛ téné só tongasó tongana mbi de

mírengé / tongana mbi de mérengé, ála mú mbi tí sára kusára tí mbéní makunzi /

na tongana mbi kẹ́ kusára, mbéní lá mbi *fatiguer míngi (...) mbi kẹ tí goe / na

na *capita tí mérengé sóbáta ábi, agá tí gí mbi / na tongana mbi húnzi

na da, na pɛkó tí ta tí mamá / na tongana ccapita só abáta í agá tí gí mbi

nálo éré mbi / Caleb / Caleb / na mbí téne aɛkɛ zo wa só aéré mbi na gígí /

tí bé tí mbi atɛnɛ (....) aɛkɛ íta tí mbi só mbi na lo í sára ngiá, laá lo agá tí

éré mbi / na tongasó fadé mbi sárí téné sí lo kái / tɛnɛtí tongana mbi

ngbá tí sára téné, sí capita ní agá tí má, fadé lo gá tí gbó mbi / *mais

andáá zo só agá tí gbó mbi laá sí mbi hínga pɛpɛ sí mbi sára téné awe só /

na lo éré mbi mbéní / Caleb / Caleb /mbi téné mɔ ɛkɛ zo wa / mɔ hínga pɛpɛ

só mbi húnzi tí goe na yáká tí tɛ kárákó / *encore mɔ gá tí gí mbi na téné

wala yẹ / na tongana lo má tongasó awe, lo tɛnɛ, mbi laá mbi gá tí gbó mɔ

awe apɛ / na tongana mbi má tongasó, bé tí mbi asɔ míngi / mbi tɛnɛ tɛnɛtí

yę mbi sára téné / na tongasó amú mbi agoe na ní na yáká / na lo goe apíka mbi / atɛne, tɛnɛtí yę mbi sí gígí na *l'appel après / mbi tɛnɛ lá só mbi fatiguer míngi sí mbi yí tí goe tí tɛ káráko / na lo tɛnɛ non, mɔ ɛkɛ zo so asára kíríkírí / na bɛ̌ tí mbi asɔ mbi míngi / mbi tɛnɛ tɛnɛtí yę, yi aɛkɛ tongasó na mbi / na pɛkɔ̀ ní kété, mbi gí lge tí zía mbi gí lége ti gá tí sí gígí l'appel só / na mbi goe dutí na mbéní kété babá tí mbi só aɛkɛ *catéchist / na tongana mbi goe awe, lo mú mbi tí sára *classe / eh bien lo fá classe na mbi ngú otá / mbi hínga tí díkɔ na yángá tí Karɛ / só aɛkɛ *syllabaire [silaber] na yángá tí Karɛ / na tongana mbi hínga awe, mbi mú mbétí tí Sango tí díkɔ séngé / mbéní zo afa na mbi pɛpɛ / só aɛkɛ tongana téné só mbi de mérengè /

na téné só mbi yí tí fa, acke téné tí berá só afá ma babá tí mbi

giriri / na mbéní kótóró aɛkɛ, só asára berá na kótóró tí mbi, na ázo tí

kótóró, na kótóró tí mbi ní, álayí téné pɛpɛ / na mbéní zo tí famille tí

í óko, babá tí mbi (...) éré tí lo aɛkɛ Redendzi / lo goe tí sára ndeko

na mbéní wále tí kótóró ní ká / na tongana lo goe tí sára awe, kóli tí

wále ní afáa kondo, na alɛkɛ kóé / títɛnɛ ahánda na babá tí mbi ní, sí ála

língbi tí fáa lo / na tongana babá tí mbi ní goe tíngbi na lo, lo fáa ndo

tí bóngbi na lo / na tongana wále ní atɛnɛ, tonga na lo goe tí píka gɔzɔ,

naalózo ní lo gí gɔzɔ ní na ngú / nalo tɛnɛ tongana lá tí píka gɔzɔ ní,

fadé lo tí babá tí mbi na police ní / natongana lo goe lo sára téné ní na

kóli tí lo atɛnɛ, mbi wara wato só awe / na tongana kóli tí lo amá tongasó,

lo fáa kondo ní na wále ní ató / na lo lɛkɛ kóé / na tongana lo fáa ndó na

gbɛ tí kéké, na tongana lo gá tí sukúla gɔzɔ ní, na kóli tí lo atɛnɛ, na

áwato tí babá / na ála gá, ála húnzi na téré tí ndo só lo fa / na tongana

ázo só ahúnzi, na Redendji só aɛkɛ babá tí mbi, ahínga pɛpɛ, na ála gá /

na ála gá na bozó tí ála / bozó ní aɛkɛ ngása só ála fáa, na ála lungúla póró

ní awe, ála sára na bózó, na ála zía likongó, na yí tí berá tí ála kóé,

na.... aɛkɛ na téré tí ála vení / na tongana ála gá (,,,) na wále só, na lo

(...) tɛnɛ, ála kózo ní ála tɛ kóndɔ só sí ála língbi tí bóngbi na tangé

ókɔ / na tongana babá tí mbi só ayí da pɛpɛ, na lo bóngbi kása ní, na kóbe

ní lo zía na bozó / na tongana lo goe tí [tusɛ] toucher wále ní, wále ní asára

gí berá, títɛnɛ lo gbó babá ní sí (,,,) áwato tí lo alíngbi tí fáá lo /

na tongasó tongana áwato tí lo amá dé kóngó tí wále, na tongana ála yí

tí gá, babá ní alóndó na likongó tí lo na riga tí lo, na zɛmbɛ tí lo na

tongana lo goe tí fáa mbéní zo ókɔ, átanga ní akpé / na lo kamáta mbéni

zo óse, lo zía na mbáge tí gati, na zía na mbáge tí kati / na lo kpé lo sí

na kótóró tí áni ká / na tongana lo sí ká, ála zía kótá kéké na gérɛ́ tí lo /

na tongasó, téné só agá wángó tí áni / na ámérɛngé / títɛnɛ tongana wále

ahánda áni, na lége tí sárángó yí tongasó, alíngbi áni báa tɛ́rɛ́ tí áni

vení kózo ní áni bóngbi na wále ní / só aɛkɛ ndá tí ténɛ́ tí mbi /

tongasó, téné sí mbi yí tí tɛnɛ aɛkɛ téné tí áwále / ámbéní ayí tí

nzí míngi / tongasó, ála nzí na lége tí yáká / *même ála ɛkɛ na nbangó tí

fáa yáká pɛpɛ, na tongana ámbéní íta tí ála wále agoe sára gɔzɔ awe, azía

na yá tí ngú, ámbéní agoe amú tí ála sakpá ɔkɔ / azía na ngú / na tongana

ála goe na ngú awe, tí sukúla tí ála kété gɔzɔ só ála wále só agbó míngi, na yá

tí ngú / même, mbi goe báa mbéní wále só aɛkɛ gbó tí mbi na téré ní tí lo /

tongasó, mbi téné, mbi ɛkɛ wa má bé, mbi ɛkɛ na ngangó tí tiri na to pɛpɛ /

na lo báa mbi , *commencer tí sára ngangó míngi / tongasó mbi kírí na k

kótóró mbi sára téné só na ázo kóé / mbi tɛnɛ.mbéní wály só í na lo í tɛ

ɔkɔ / tongana lo ɛkɛ wále tí mbéní zo ndé, wála mbi hínga lo pɛpɛ, sí fadé

mbi sára yí tí kamelá na lo tí tiri na lo / tongasó mbi sára téné, ázo

míngi aɛkɛ hé lo / *mais mbi yí tí tiri na lo pɛpɛ / na ámbéní tongana

ála goe na galá, ámbéní aɛkɛ na nginza pɛpɛ / ála ɛkɛ nzí / ní láá sí mbi

ɛkɛ sára téné ní / tongana ámbéní só, ála *penser tí nzí, nzí aɛkɛ yí tí

kamelá / na nzí aɛkɛ yí tí nzoní pɛpɛ / tongana mɔ ɛkɛ nzoní zo, na mɔ 1

ɛkɛ nzí na lé tí ázo kóé, ála báa mɔ, só mɔ ɛk ɛ na dá tí mɔ tí nzoní, ála 2

báa mɔ, só mɔ lá kóé tongana zo tí búbá / 3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

(.:.) mbéní kóli óko acka / kóli só lo kamáta wále tí lo óko / babá tí lo avo na lo wále / tongasó, na pekó ní, wále ní agá na yángá da tí lo awe / na lo kírí tí goe, tí gí mbéní wále tí íta tí lo / tongasó, na mbéní *famille tí lo awara lo atenelo, lo sára mbéní yí só *encore pepe / na lo má téné só, lo gá na kótóró, lo dutí jusqu'à lo kú tenetí nze óse / na lo kírí tí sára ngiá na wále só encore / tongasó, tongana kole ní amá awe, a-*commencer tí gí lo na zembe / jusqu'à awara lo pepe / na lo kpé na Bangui / lo lángó na *angui jusqu'à *dimanche óse / lo kírí na kótóró / na ála kírí awara [awaa] téré na wále só encore / na yá tí ngonda / tongasó kóli só agoe tí kánga wótoro / ayí tí gá, ála vení [áláavení] aeke bóngbi só / na kóli tí wále só afáa lo / abi lo na sése na kóá / só atene lo sála sioní awe / *mais lo língbi tí má téné ní pepe /